

Европейски съюз

ОПАК. Експерти в действие

Европейски социален фонд
Инвестиции в хората

Община Летница

План за развитие на общината за периода 2014 – 2020 година

Планът е разработен в рамките на проект
„Ефективна координация и партньорство за планиране, устойчиво развитие и добро
управление на община Летница”,
договор № 13-13-7/15.11.2013 г.

СЪДЪРЖАНИЕ:

I. ВЪВЕДЕНИЕ

II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА

1. Обща характеристика/профил на общината.....
 - 1.1. Географско положение на община Летница, граници, обща площ
 - 1.2. Релеф
 - 1.3. Климат
 - 1.4. Природни ресурси
 - 1.5. Околна среда и екологично състояние
2. Човешки капитал и развитие на социалната сфера.....
 - 2.1. Демографско състояние на населението
 - 2.2. Благосъстояние на населението
 - 2.3. Икономическа активност на населението и пазар на труда
 - 2.4. Образование
 - 2.5. Здравеопазване
 - 2.6. Социални дейности
 - 2.7. Култура
3. Инфраструктурна обезпеченост на община Летница.....
 - 3.1. Техническа инфраструктура
 - 3.2. Урбанизация и устойчиво планиране на територията
4. Конкурентоспособност на местната икономика.....
 - 4.1. Отраслова структура на общинската икономика
 - 4.2. Водещи сектори и отрасли в местната икономика
 - 4.3. Тенденции в развитието на икономическите процеси
 - 4.4. Бюджетна осигуреност
5. Обобщени изводи
6. SWOT – АНАЛИЗ.....

III. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА

1. Общи принципи
2. Визия и основна цел на плана
3. Стратегически цели
4. Приоритети и специфични цели
5. Обобщена стратегическа рамка на ОПР на община Летница за периода

IV. ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

V. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

VI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014-2020 ГОДИНА

VII. ПРИЛАГАНЕ НА ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ОПР 2014 – 2020 ГОДИНА

I. ВЪВЕДЕНИЕ

1. Същност и предназначение на Общинския план за развитие

Общинският план за развитие на община Летница е стратегически документ, който очертава целите и приоритетите за устойчиво и интегрирано местно развитие на базата на специфичните характеристики, възможности, ресурси и потенциал на общината. Според изискванията на Закона за регионално развитие и Методическите указания, общинският план обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво с ясно дефинирана визия, цели и приоритети за постигане на стратегически цели, свързани общо от стремежа към по-висок жизнен стандарт на хората в общината и устойчиво развитие. Периодът на действие на Общинския план за развитие (ОПР) на община Летница е 7 – годишен и напълно съвпада с новия Програмен период на ЕС. Неговото основно предназначение се изразява в следните задачи:

- Да направи оценка на моментното състояние и тенденциите в общината, да събере актуални данни във всички сфери на развитие и да анализира възможностите и заплахите, силните и слабите страни на община Летница;
- Да предизвика обществен дебат относно нужните промени и да отрази предложенията и виждането на жителите на трите села и общинския център, на местния бизнес и на администрацията относно развитието на община Летница за периода до 2020 год.
- Да очертае реалистична стратегическа рамка на развитието на общината, съдържаща стратегически цели и основни приоритетни направления, специфични цели и мерки за постигане на целите.
- Да набележи конкретни дейности и проекти за периода на планиране, чрез които ще се реализира плана, както и институционалното му и финансово осигуряване.
- Да стимулира възличането на всички заинтересовани страни в изпълнението и мониториането на плана и да мобилизира собствени и външни ресурси за осъществяването на набелязаните цели, мерки и дейности.

2. Предпоставки за разработването на ОПР – законодателна и стратегическа рамка; съгласуваност

Общинският план е разработен в съответствие с изискванията на Закона за регионално развитие (ЗРР) и Методическите указания за разработване на Национална стратегия за регионално развитие на Република България (2012-2022), Регионални планове за развитие на районите от ниво 2 (2014-2020), Областни стратегии за развитие (2014-2020), Общински планове за развитие (2014-2020) одобрени със Заповед № РД-02-14-2402/22.11.2011 г. на Министъра на регионалното развитие и благоустройството.

Планът е съгласуван с целите и приоритетите на регионалната политика на Европейския съюз (ЕС) и националните цели и приоритети за регионално развитие за периода 2014 – 2020 година. Документът е съобразен и със следните документи и данните в тях: Областна стратегия за развитие на област Ловеч 2014-2020 г.; Регионален план за развитие на Северозападен район за периода 2014-2020 г.; Национална стратегия за регионално развитие 2012-2022 г., Национална програма за развитие „България 2020“.

3. Основни документи и източници на данни и информация:

- Общински план за развитие на община Летница за 2007-2013 г.;
- Областна стратегия за развитие на област Ловеч 2014-2020 г.;
- Регионален план за развитие на северозападен регион за планиране по NUTS II

- Официални статистически данни от Териториално статистическо бюро –Ловеч, Бюрото по труда, Областна и Общинска служби по земеделие, РИОСВ – Плевен и др. институции;
- Стратегия за развитие на туризма в община Летница;
- Преглед на техническото и финансово изпълнение на проекти и инициативи в общината през периода 2007 – 2013 година – източник: общинска администрация Летница;
- Анализи, проучвания и оценки на община Летница, свързани с прилагането на политики на общинско и областно ниво, част от Проект № А10-13-50/20.02.2012 „Координиране на местни политики в област Ловеч за устойчиво развитие и просперитет“ на Областна администрация Ловеч

4. Принципи и подходи при разработването на плана

Документът е съобразен с нормативната уредба и институционална среда за неговото прилагане, изпълнение, наблюдение и оценка. Използван е интегриран подход за планиране, като целите и приоритетите на общинския план за развитие са съгласувани и предвиждат взаимодействие с всички заинтересовани страни, отчитайки условията и потенциала за специфичното развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори. Търсена е взаимообвързаност на целите и дейностите както на местно, така и на междуобщинско, областно и на регионално ниво.

Взети са предвид и хоризонталните приоритети на регионалната политика – устойчиво развитие, равни възможности и социално включване. Целият процес на разработване премина в условията на широка гражданска информираност, проведени бяха обществени форуми във всички населени места от община Летница с участието на заинтересовани страни и партньори.

Общинският план за развитие на община Летница 2014-2020 г. е отворен документ, който може да се допълва, усъвършенства и актуализира при необходимост и в съответствие с динамично променящите се условия и по реда, приет от Общински съвет Летница..

II. АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО И СОЦИАЛНОТО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА

1. Обща характеристика/профил на общината

1.1. Географско положение на община Летница, граници, обща площ

Община Летница се намира в Северна България, в административните граници на област Ловеч. Територията ѝ е 177.719 кв. км – около 4.3% от територията на област Ловеч. Общината се състои от 1 град – Летница и 3 села – Горско Сливово, Крушуна и Кърпачево. Граничи с общините Левски, Ловеч, Пордим, Севлиево и Сухиндол. Намира се на границата между Дунавската равнина и Предбалкана. Приблизително половината от територията на общината е разположена на Деветашкото плато, което до голяма степен обуславя богатото разнообразие на природни ресурси.

1.2. Релеф

Ландшафтът на територията на общината е разнообразен. Има два вида релеф: равнинен – града и планински – селата. Равнинният релеф на север и североизток се съчетава с речни долини, а принадлежността ѝ към Деветашкото плато издига южната ѝ част високо само няколко километра на юг. През територията ѝ преминава река Осъм, в чиято долина е и най-ниската точка на общината – 68 м. надморска височина. Най-високата точка е връх Дренака край село Горско Сливово – 472.8 м. надморска височина. Важен ресурс за развитието на общината и по-специално на туризма е карстовото Деветашко плато, попадащо в територията ѝ – тук съществуват в голяма концентрация всички видове карстови форми – кари, въртопи, валози, сляпа, полусляпа и суха долина, каньон, пропасти, пещерни галерии и зали.

1.3. Климат

Община Летница е в средния климатичен район на северо-българската подобласт на умерено континенталната климатична зона. Климатът се характеризира с мека и снежна зима и дълго, топло лято, понякога с периоди на засушаване, изискващи развитието на поливно земеделие. Меандрите на р. Осъм допринасят за добрата запасеност с влага на почвения слой. Климатът осигурява дълъг топъл сезон (от средата на април до края на октомври), докато зимата е кратка – снежните, студени месеци са от декември до края на февруари. От гледна точка на туризма това е особено благоприятно. Дъждовните периоди са също сравнително кратки (март-април и октомври – ноември). В последните години зачестяват периодите на засушаване, предполагащи развитие на поливно земеделие.

Настъпилото всеобщо затопляне в климата се отразява чувствително и в този регион. Данните показват тревожно покачване на температурата с около 0,6°C за десет годишен период. Средногодишната температура на страната е между 10°C и 14°C, като преобладаващи са стойностите между 11°C и 12°C. За общината стойностите са между 10°C до 12,2°C, като отговарят на тези за страната. В равнинните и хълмисти земи на Северна България най-ниската средномесечна температура се проявява през м.януари /-1,4°C и -2,0°C/, а за Летница – 1°C. Най-високите средномесечни температури са

характерни за месеците юли-август. Те са в порядъка 21 – 24°C за страната. За Летница тези температури са доста по-високи – около 27 – 28°C.

1.4. Природни ресурси

Води

Водните площи са в размер на 3 264 дка, което представлява 1.84 % от цялата територия на община Летница. Районът на общината е сравнително беден на водни ресурси, което в известна степен се компенсира от наличието на подпочвени води, лесни за експлоатация. През територията на общината тече р. Осъм, а по-големите рекички са р. Ломя, р. Крушунска, р. Смърдешка бара и др. На територията на община Летница се намират 5 язовира. Това са: Язовир «Ловен дом», язовир «Крушуна», язовир «Пустията», язовир «Кълбочерец» и част от язовир «Каменец». В съседство на общината се намират още 2 големи язовира «Александровският» и яз. «Александър Стамболийски».

На територията на общината (с. Крушуна) е открит минерален извор, с капацитет от 10,8 л/сек, температура 57°C и минерализация 11,35 g/l. След монтирането на сондажни съоръжения и въвеждането им в експлоатация, през октомври 2012 г. е добита минерална вода от минералния водоизточник. Изготвената през май 2013 оценка на експлоатационните ресурси на Сондажа определя хипертермалната минерализирана вода като рядко срещана за нашите територии. Тя съдържа високи концентрации на хидрокарбонатни, сулфатни, натриеви, но особено калциеви (706 мг/л) и магнезиеви (229 мг/л) йони. Във водата има и високо съдържание на йодид и бромид. Това е ценна лечебна вода, която може да намери своето място за външно балнеолечение, за бутилиране като лечебна чрез инхалации, иригации и др. процедури по лекарско предписание, включително и при домашни условия¹.

Почви

Почвеният състав е преобладаващо от сиви горски почви в северните райони и чернозем в землището на гр. Летница. Селата Горско Сливово и Кърпачево са в района на Предбалкана и тук има предимно сиви горски почви, разпространени на терени, заемани в близкото минало от гори.

Доброто поддържане на почвите предоставя възможност за отглеждане на всички видове селскостопански култури – рапица, слънчоглед и най-вече пшеница. Около с. Крушуна са тъмносивите горски почви, близки по качество до черноземите, което е предпоставка за отглеждане на лозови масиви и овощни градини. В района на град Летница почвата е най-благоприятна за отглеждане на всички видове зърнени култури, както и за градинарство и овощарство.

От друга страна, сивите горски почви, разпространени около селата Горско Сливово и Кърпачево (характерни за Предбалкана и най-високите части на Източната част на Дунавската равнина), са изградени от кредни и терциерни седименти – мергели, варовити

¹ Източник: Доклад за оценка на експлоатационните ресурси на Сондаж № Р-1 от находище на минерална вода „Крушуна“, с.Крушуна, община Летница, област Ловеч изключителна държавна собственост - № 38 от Приложение № 2 на ЗВ

пясъчници, мергелни варовици. Те определят и наличието в района на естествени традиционни строителни материали като глина, бигор и различни видове камъни, подходящи за реставрация на стари къщи и стопански постройки, както и за организиране на обучителни дейности и практически занимания за ученици, студенти и желаещи от всяка възраст.

Флора

В горските площи на Летница има добри условия за събиране на билки, горски плодове, гъби, орехи, шипки. Цветово разнообразие от равнец и кантарион, акация, див божур и минзухар радват очите от ранна пролет до късна есен. Голям пояс от смрадлика покрай пътя между селата Кърпачево и Крушуна допълва пъстрата растителна палитра в района.

Изключително ценен и богат е растителният ресурс от лечебни растения. По дефиниция това са тези растения, които могат да бъдат използвани за получаване на билки. Опазването на растенията включва дейности по поддържане и съхраняване на обитаваните от тях екосистеми, а така също и възстановяване на жизнеспособни популации на видовете. В днешно време се полагат доста усилия за запазване на наличните популации, тъй като широко приложение намират лечебните растения, главно във фармацевтични и козметични препарати.

Местообитанията на различни видове лечебни растения са общински земи, пасища, мери, гори, покрай реки и водоеми, крайселски мери и в регулацията на селищата.

Горите са до голяма степен запазени и разнообразни. Те са подходящи като среда за отглеждане на диви животни и евентуално бъдещо изграждане на ловни паркове за туризъм. Разнообразните дивечови видове – дива свиня, сърна, елен лопатар, заек, както и фазани и яребици са още едно условие за развитието на ловен туризъм и превръщането на горските масиви в природни паркове.

Фауна

Интересна е орнитофауната в района. От откритите 56 вида по-редки птици, със статут на защитени са орелът-змияр, наричан от местното население "гашурка", черният щъркел и бухалът.

Във високите скали край с. Крушуна гнездят няколко двойки черни щъркели (1), включени в Червената книга на България в категория застрашени. Те са защитен вид съгласно чл. 37 от Закона за биологичното разнообразие (включени в Приложение №3 към чл. 37 от ЗБР). В същото Приложение №3 фигурират още: белоопашат мишелов, орел-змияр, бухал, ливаден дърдавец, въртошийка, червенокръста лястовица, брегова лястовица, испанско каменарче, ръждивогушо ливадарче, жалобен синигер, сива сврачка, червеноглава сврачка, гарван.

Голямото разнообразие на ценни, защитени видове би привлякло посетители за фото туризъм, както и любители на наблюдението на птици.

Диви животни, които се срещат в общината са диви прасета, сърни и елени лопатари, както и на фазани и пъдпъдъци и видове риби, създаващи условия за лов и риболов.

Защитени територии

С цел опазване на биологичното разнообразие в екосистемите на района и на естествените процеси, протичащи в тях, както и на характерни забележителни обекти на неживата природа, в рамките на община Летница са обявени следните защитени територии:

а) Природна забележителност "Маарата" (по смисъла на Закона за защитените територии), с площ 57 дка, обявена със Заповед №418/14.11.95 г. на МОС, ДВ бр.105/1995 г.

Паркът включва следните елементи:

- карстов водопад с височина около 15 метра и най-голямата в страната водна травертинова каскада;
- втората в страната водна пещера, една от най-красивите в България, с оригинални галерии, лабиринт, синтрови прегради. Пещерата е достъпна за спелеолози на около 150 м. от входа;
- бигорови пещери с площ 5.7 дка в землището на с.Крушуна.

б) Защитени местности (по смисъла на Закона за защитените територии):

- "Люляката" - 3.0 дка, в землищата на с. Крушуна и с. Горско Сливово е горист масив от люляк. Обявена е за защитена местност с цел опазване на характерния ландшафт със заповед №РД-746/10.06.2003 г. от МОСВ, ДВ бр. 60/2003 г.;
- "Шумата" – 18.1 дка, в землището на с. Крушуна. Обявена е за защитена местност с цел опазване на характерния ландшафт със заповед №РД-730/10.06.2003 г. от МОСВ, ДВ бр.60/2003 г.

в) Защитена зона Деветашко плато (Код в регистъра: BG0000615)

Част от община Летница се намира на територията на Деветашкото плато. Според Закона за биологичното разнообразие (чл. 6, ал. 1, т.1 и т.2 на ЗБР) и Директивата за местообитанията, Деветашкото плато е обявено за Защитена зона „Деветашко плато“, код BG0000615 с Решение No.122 от 02.03.2007 г., бр. 21/2007 на ДВ. Освен това, тя се припокрива частично и със Защитена зона „Деветашко плато“, код BG 0002102 по Директива за птиците, обявена със Заповед No.РД-138 от 23.02.2009 г., бр. 21/2009 на ДВ. Деветашкото плато е от световно значение за опазване на ливадния дърдавец и едно от най-важните места в страната от значение за Европейския съюз за опазването на редки и застрашени местообитания, растения и животни, включително птици. Територията на Деветашкото плато е включена и като част от Националната екологична мрежа Натура 2000. През 2005 година територията е обявена от BirdLife International за Орнитологично важно място².

Пещери, намиращи се на територията на община Летница, картирани и достъпни за посещение:

- Бонинската дупка (с. Крушуна)
- Урушка Маара, Проиновската пещера (с. Крушуна) е обявена като архитектурно-строителна недвижима културна ценност от Античността и Средновековието с категория „национално значение“, ДВ бр.75 от 1967 г.
- Футювската пещера (с. Кърпачево) е обявена като архитектурно-строителна недвижима културна ценност от Античността и Средновековието с категория „национално значение“, ДВ бр.75 от 1967 г.
- Голяма Гарваница (с. Горско Сливово)

² Източник: Биоразнообразието на Деветашкото плато и насоки за устойчиво използване на природните ресурси в района, Доклад на българска фондация Биоразнообразие, 2007

- Стълбица (с. Кърпачево)
- Малка Гарваница (с. Горско Сливово)

1.5. Околна среда и екологично състояние

Качество на атмосферния въздух

Основни източници на замърсяване на атмосферния въздух на територията на Община Летница са транспортните средства и битовите отоплителни инсталации.

Допълнително негативно влияние има пътната настилка и качеството на хигиенизиране на населените места. Основен източник на емисии от неподвижни източници са отоплителните инсталации. Те имат сезонен характер – отоплителни инсталации на обществени сгради, а също и битови отоплителни инсталации. Използваните въглища са ниско калорични, което води до отделяне на по-големи количества частици (сажди), азотни окиси, въглероден окис, серни окиси и др. вредни вещества във въздуха. Основен източник на емисии от подвижни източници са отработени газове от моторни превозни средства. Показателите, които се контролират са: димност, въглероден окис, азотни окиси и въглероди. Община Летница се характеризира с нисък потенциал на замърсяване – климатичните условия не благоприятстват задържане и събиране на атмосферни замърсители в приземния въздушен слой. На територията на Общината няма предприятия, от чиято производствена дейност да се емитират целогодишно вредности в атмосферата.

Качество на водите

Канализационната система на гр. Летница е смесена, отвеждаща едновременно битови и атмосферни води, с обща дължина 44 км, представляваща 90 % от цялата мрежа. Състои се от канализационни клонове, които отвеждат водите до 4 бр. главни колектори. Изградена е от бетонови тръби. Не е изградена канализация в селата. Там се използват септични ями, което води до влошаване качеството на питейната вода. Гр. Летница няма изградена градска пречиствателна станция за отпадъчни води, които се изливат в р. Осъм, в местността “Бабичина”, служеща като естествено “стъпало” за пречистването им. Община Летница е с население под 10 000 души и не е включена в Националната програма за приоритетно изграждане на ГПСОВ за населени места над 10 000 еквивалентни жители.

Почви – екологично състояние

В Община Летница няма производства, които да замърсяват почвите с тежки метали и нефтопродукти. Като единствен значим източник на замърсяване с оловни аерозоли могат да бъдат идентифицирани моторните превозни средства с бензинови двигатели. Потенциално замърсени с олово са земи в крайпътните зони с ширина 15-25 м. През района не преминават главни и първокласни пътища, което обуславя по-малка интензивност на трафика. Естествената ерозия се ускорява под влияние на човешката дейност. Широколистните насаждения в горския фонд, със своите водозадържащи функции имат изключителна роля за предотвратяване на ерозионните процеси. В общината няма данни за силно ерозирали почви в района. Поради сравнително ниската си лесистост (до 30%), земите в Община Летница попадат в категорията със среден риск от ерозия. Не са регистрирани замърсявания на почвите с нитрати от предозирано торене.

Отпадъци

От територията на община Летница се събират, транспортират и депонират строителни отпадъци, твърди битови отпадъци от домакинствата, обществените сгради, търговските обекти, заведенията за обществено хранене, уличните площи, предприятията. Към настоящия момент системата за събиране и транспортиране на битови отпадъци обхваща на сто процента територията на община Летница и напълно удовлетворява нуждите на населението ѝ.

На територията на община Летница към момента няма въведени системи за разделно събиране на масово разпространени отпадъци. На цялата територия на община Летница е преустановено произволното и неконтролируемо изхвърляне на битови отпадъци на неподходящи за целта места, няма нерегламентираните сметища.

В общината няма съоръжения и инсталации за физическо и химическо обезвреждане на отпадъците, системи за компостиране или смесен тип инсталации за третиране на битови отпадъци.

Със Заповед №РД0192/25.05.2011 г. на Регионалната инспекция по околната среда и водите – Плевен е преустановява експлоатацията на съществуващото общинско депо за отпадъци – гр. Летница. През м. май, 2011 г. се въвежда в експлоатация новото Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Ловеч, Летница и Угърчин. От юни 2011 г. депонирането на неопасни битови отпадъци, генерирани от територията на община Летница, се извършва на Регионалното депо в гр. Ловеч.

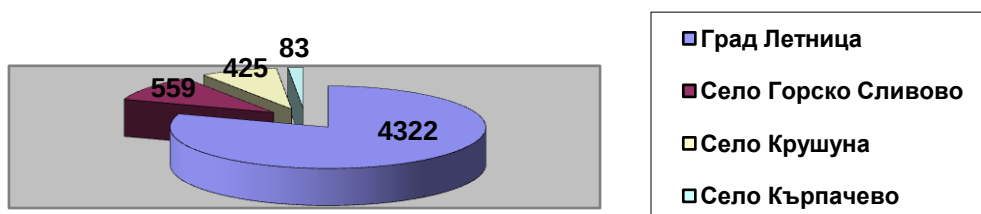
2. Човешки капитал и развитие на социалната сфера

2.1. Демографско състояние на населението

Брой население

Общият брой на населението в община Летница е към м. декември 2012 г. е 5 389 души. Според броя на жителите, град Летница (4 322 жители) попада в категорията 'много малък град' (под 10 000 жители). Две от селата - с.Горско Сливово с 559 жители и с.Крушуна с 425 жители попадат в категорията 'малки села' (200 - 1 000 жители). Село Кърпачево (83 жители) попада в категорията 'много малки', т.е. с население под 200 жители.

Фиг. 1. Разпределение на жителите в населените места на община Летница³

³ По данни от Община Летница

Естествен и механичен прираст на населението

Основните фактори, влияещи на демографските процеси в община Летница, както и в област Ловеч, са отрицателният естествен прираст, вътрешната и външна миграция.

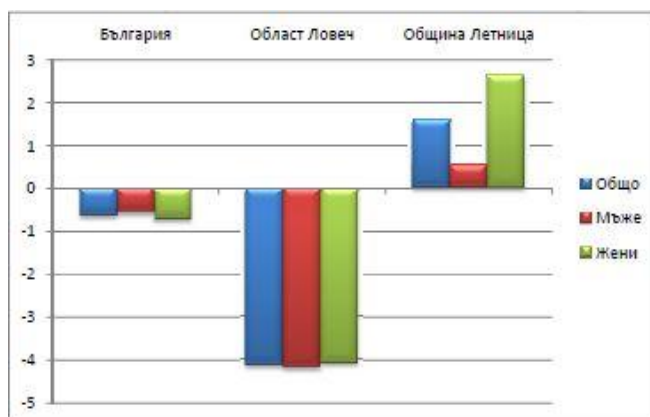
Табл. 1 Естествено и механично движение на населението

Естествено и механично движение на населението	2005 г.			2012 г.		
	естествен прираст	механичен прираст	общо	естествен прираст	механичен прираст	общо
Община Летница	-62	50	-12	-48	-2	-50
Област Ловеч	-1551	-425	-1976	-1416	-485	-1901

От посочените данни в таблицата се вижда, че темповете на намаляване на населението се ускоряват за периода от 2005 година насам. Запазват се отрицателните стойности на естествения прираст, който зависи от равнищата на раждаемостта и смъртността. За същия период стойността на механичния прираст също остава отрицателна, като се увеличава значението на този фактор за общото намаление на броя на населението. Механичният прираст през годините също е отрицателен, като единствено през 2011 г. той е положителен, макар и незначителен.

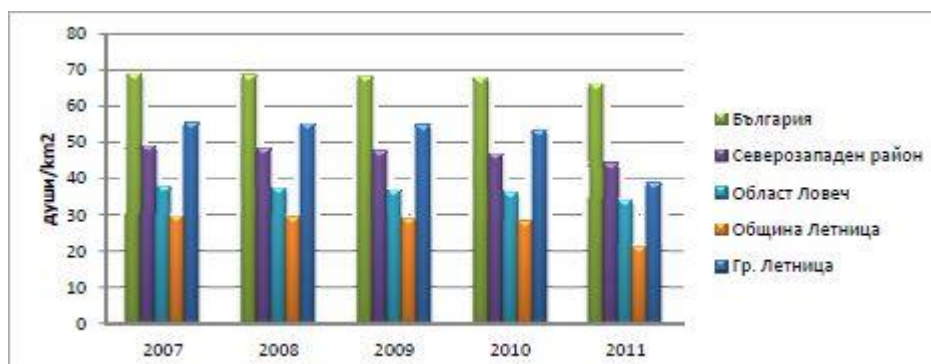
Фиг. 2. Равнище на механичния прираст в община Летница, област Ловеч и България през 2011

По отношение на равнището на механичния прираст, положението през 2011 г. (1,6‰) е по-добро от това в областта (-4,6‰) и от средното за страната равнище (-0,7‰). За мъжете в общината е валидна тенденцията, проявяваща се в областта – равнището на миграционния прираст е по-ниско от това при жените.

Гъстота на населението

Установената тенденция към намаляване на броя на населението в общината води до тенденция към намаляване и в гъстотата на населението (вж. фиг. 3).

Фиг. 3. Гъстота на населението – сравнителна диаграма

Гъстотата на населението в общината е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта. Гъстотата на населението е 30.57 души/ кв.км., което е един от показателите, които определят общината като изостанал селски район⁴. През 2011 г. в България на един кв. км се падат около 66 жители, в Северозападен район – 44 жители, в област Ловеч – 34 жители, в община Летница – около 21 жители, а в град Летница – малко под 39 жители.

Структура на населението по пол и възраст

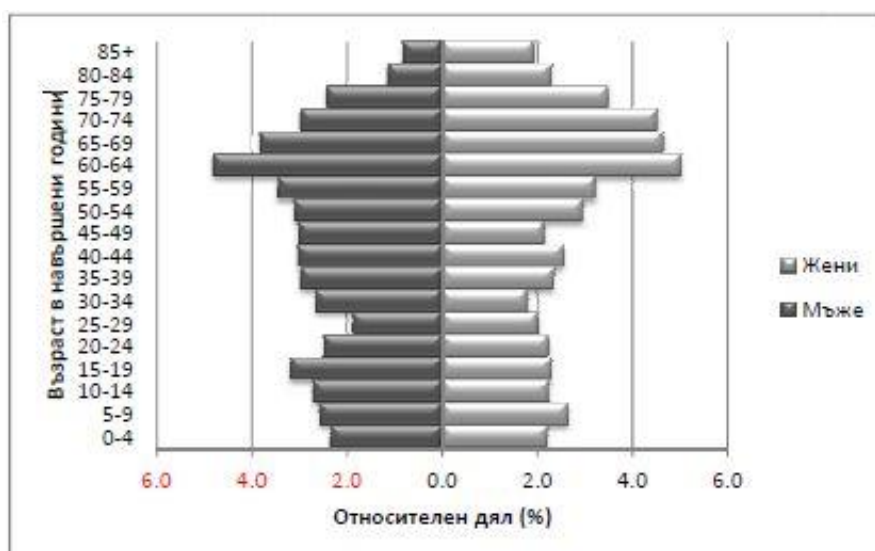
Общо за общината, в структурата по пол се наблюдава намаление на относителния дял на жените, за сметка на увеличение на дела на мъжете. През периода 2007 – 2011 г. относителният дял на мъжете се колебае в границите между 47,6% и 49,4%, докато относителният дял на жените е в границите от 52,4% до 50,6%. Тази тенденция се запазва както в град Летница, така и в селата, т.е. изменението протича с еднакви отклонения, независимо от местоживеенето.

Табл. 2 Разпределение на населението в община Летница по пол, местоживеене в края на съответната година

Години	Общо			В градовете			В селата		
	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени	всичко	мъже	жени
2007	5258	2518	2740	3795	1817	1978	1463	701	762
2008	5177	2482	2695	3769	1801	1968	1408	681	727
2009	5101	2426	2675	3739	1769	1970	1362	657	705
2010	4906	2333	2573	3577	1689	1888	1329	644	685
2011	3740	1846	1894	2653	1315	1338	1087	531	556

Измененията в броя на населението на общината са свързани с неговата възрастова структура. Процесът на остаряване на населението е доста по-сериозен от средния за страната, в областта и в Северозападен район. Относителният дял на децата до 14 години е много по-малък от дела на населението на 65 и повече навършени години. Контингентите във възрастовата група 15-64 г., от която основно се формира работната сила, нарастват в абсолютен и относителен размер като през 2011 г. представляват около 57,2% от общото население. Възрастовата структура на населението на община е по-неблагоприятна в сравнение с тази на областта, района и страната по отношение на младите поколения (вж. Фиг. 4). Делът на младото население в общината е около два пъти по-малък от дела на възрастното население. В общината относителният дял на населението над 65 г. е 28,1%, който е доста по-висок от средния за страната (18,8%) и от този за областта (23,3%). Относителният дял на жените на възраст над 65 години е 33,4% (за страната е 21,8%), а на мъжете – 22,6% (15,7% за страната). Тази разлика се дължи на по-високата смъртност сред мъжете, а като следствие от нея – на по-ниската средна продължителност на живота при тях.

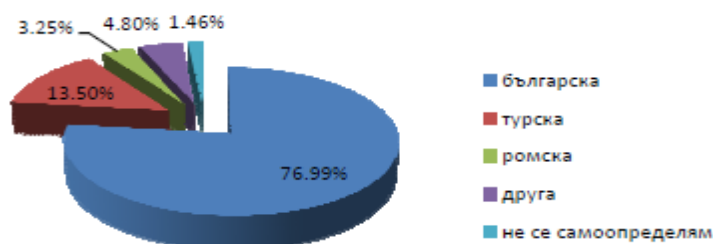
⁴ Според Наредбата за определяне на показателите за обособяване на видове райони за целенасочено въздействие

Фиг. 4. Полово-възрастова диаграма на населението в община Летница за 2011 г.

Етническа структура на населението

В Община Летница живеят представители на няколко етнически общности – българи, турци, роми. По сведения от Община Летница най- висок е процентът на т. нар. “власи” – около 50 % от населението. Данните от преброяването през 2011 г. показват, че към българската етническа група се е самоопределило 76,7% от общото население на общината, към турската – 13,5%, а към ромската – 3,3%. На доброволния въпрос за етническата принадлежност са отговорили 90,5% от жителите на общината, при среден процент в областта 92,1%. С източно-православно вероизповедание са 71,1% от отговорилите на въпроса.

Фиг. 5. Етническа принадлежност на населението в община Летница по данни от преброяването през 2011 г.

Демографските **проблеми** на община Летница са свързани с цялостното ѝ социално-икономическо развитие. Те се отнасят до протичащите процеси и формираните структури на населението - отрицателно естествено възпроизводство, положителен, но незначителен механичен прираст, незначителна полово-възрастова диспропорция сред населението в селата, висок дял на населението от етническите малцинства.

2.2. Благосъстояние на населението

Паричните доходи на населението са изключително ниски. Основният източник на доходи на населението са малките частни стопанства, но това са главно непарични доходи, осигуряващо физическото оцеляване. Тенденцията към намаляване на равнището на безработицата е в резултат на програмите за временна заетост на населението, върху които работи общината. Доходите на домакинствата в локацията са по-ниски от средните за страната за наблюдавания период.

Средната работна заплата в областта през периода 2005 - 2009 г. нараства средно на година с 13,5%, но остава по-ниска от средната за страната и средният темп на прираст е по-нисък (16,4%). Средната работна заплата в общината нараства средно на година с 11,9% и по темп на прираст изостава от заплата в областта и от тази в страната. През 2005 г. средната заплата в общината е 76,3% от средната за страната и 87,6%, докато през 2009 г. е 61,2% от средната за страната и 79,9% от средната работна заплата в областта. Заплатите в общественния сектор са по-високи от заплатите в частния сектор само с 2,56% през 2005 г. и с 49,1 % през 2009 г., докато в областта тези съотношения са съответно 29,4% и 38,1%.

Табл. 3 Средногодишен размер на работната заплата (лв.)

Териториална единица	2005 г.			2009 г.		
	Общо	Обществен	Частен сектор	Общо	Обществен сектор	Частен сектор
България	4 064	4 711	3 418	7 464	8 426	6 502
Област Ловеч	3 445	4 103	3 170	5 715	7 133	5 166
Община Летница	2 914	2 949	2 873	4 566	5 874	3 939

Друг показател за нивото на жизнения стандарт на населението е жилищната осигуреност. За община Летница средният брой жилища на 1000 човека е далеч над средните стойности за страната, но е по-нисък от този в областта. Нарастването на показателя се дължи по-скоро на демографския срив, а не толкова на интензивно строителство на нови жилища.

Териториална единица	2005 г.			2008 г.		
	Общо жилища	Жилища 1000 от население	Среден брой лица на едно жилище	Общо жилища	Жилища на 1000 човека от населението	Среден брой лица на едно жилище
България	3715890	481	2,08	376708	495	2,02
Ловешка област	96 437	606	1,65	96 731	630	1,59
Община Летница	2 748	510	1,96	2 748	531	1,88

Табл. 4. Осигуреност на населението с жилища (бр.)

2.3. Икономическа активност на населението и пазар на труда

По данни, получени при Преброяването на населението от 01.02.2011 г., икономически активните лица в общината са 1125 души. Коефициентът на икономическа активност за община Летница е 51,3% (съотношение между икономически активните лица и населението на възраст от 15 до 64 г.). Той е доста по-нисък от средния за страната (65,3%) и от този за област Ловеч (62,1%). Половата структура на населението оказва

голямо влияние от демографски аспект върху изменението на броя и дела на икономически активното население.

Табл. 5. Структура на населението на 15 и повече години в община Летница по икономическа активност според резултатите от Преброяването от 01.02.2011 г.

Категория от населението	Икономически активни лица	Икономически неактивни лица
Общо	34,9	65,1
Мъже	41,0	59,0
Жени	29,1	70,9
В градовете	37,3	62,7
В селата	29,6	70,4

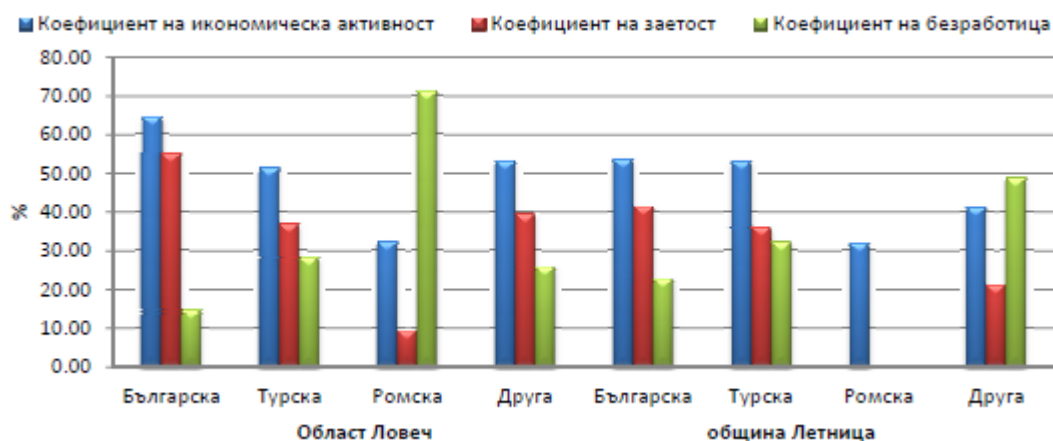
Налице са значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от двата пола. Местоживеенето също води до съществени различия по отношение на икономическата активност.

Сред икономически неактивното население преобладават лицата в пенсионна възраст (69%). В областта, делът на пенсионерите е с близка стойност - 67,5%. С 10% до 13% са изпълняващите само домашни или семейни задължения и други неактивни лица.

Фиг.6. Структура на икономически неактивното население на 15 и повече години според резултатите от Преброяването от 01.02.2011 г

Структурата на икономически активните лица (Фиг.7) се влияе до известна степен от пола. Общо за населението, заетите лица в общината са 71,4%, а безработните – 28,6%. При мъжете относителният дял на заетите лица (70,6%) е по-нисък с 2 процентни пункта от този на заетите жени. Налице са и значителни различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи. Подобно на ситуацията в областта, в общината най-висока е икономическа активност във възрастовата група между 15 и 64 години на населението от българската и турската етническа група.

Фиг.7. Икономическа активност на населението по етническа принадлежност според данни от Преброяването от 01.02.2011 г.

Заети лица

Разпределението на зетите лица в общината по сектори на икономиката през 2011 г. е следното:

- първичен сектор⁵ – 9,6% от всички заети;
- вторичен сектор⁶ – 50,7% от всички заети;
- третичен сектор⁷ – 39,6% от всички заети.

През последните 5 години структурата на наетите лица по икономически сектори и дейности се изменя, като се увеличава относителният дял на зетите лица в първичния сектор, а във вторичния и третичния - намалява.

Безработни лица

Табл.6. Динамика на безработицата в община Летница и област Ловеч през периода 2007- 2012 г.

Териториална единица	Регистрирани безработни (бр.)						Равнище на безработица (%)					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Община Летница	312	238	286	294	263	274	14,09	10,74	12,92	13,27	28,6	24,71
Област Ловеч	7787	6316	8372	9821	9326		10,04	8,14	10,79	12,66	16,7	

Равнището на безработицата към 31.12.2012 г. е 24.71%. Към 31.12.2012 година общият брой на регистрираните безработни лица от община Летница в Дирекция "Бюро по труда" гр. Ловеч е 274 души. Към същия период на предходната година броят на безработните

⁵ В първичния сектор се включват: Селско, ловно, горско и рибно стопанство

⁶ Вторичният сектор включва: Добивна промишленост; Преработваща промишленост; Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия, газообразни горива и вода; Строителство.

⁷ Включва всички останали икономически дейности

е бил 263 лица. За 2012 г. не разполагаме с данни за регистрираните безработни в Ловешка област. За предходния период можем да отбележим, че в динамичен аспект, безработицата (по данни от Агенцията по заетостта) бележи нарастване в областта, но в общината тя намалява както в абсолютен, така и в относителен размер. Въпреки това равнището на безработицата в община Летница е по-високо от средното за областта.

По отношение на образователната структура, най-голям дял имат регистрираните безработни без специалност и професия. Като цяло, въпреки известни промени през годините, относителният дял на безработните с висше образование е доста по-нисък от този в областта. Относителният дял на безработните с основно и по-ниско образование в общината е постоянен през годините и обхваща около 2/3 от безработните. В областта този дял е под 50 процента.

2.4. Образование

На територията на община Летница функционира едно средишно училище – СОУ „Бачо Киро“. В него се обучават 395 ученици на възраст от I–ви до XII –ти клас от селата Горско Сливово, Кърпачево и Крушуна и от населени места от други общини – Каменец, Одърне, Асеновци, Александрово. Учениците от IX кл. до XII клас се обучават и придобиват специалност «Производство на кулинарни изделия и напитки», професия «Готвач». Педагогическият персонал наброява 36 души, а непедагогическият е от 13 души. През периода 2007-2012 г. броят на паралелките от 20 е намален на 19 през учебната 2010/2011 учебна година. Низходяща тенденция е налице и по отношение на обучаваните ученици. От 410 души през 2007/2008 учебна година, броят на учениците намалява на 393 през учебната 2012/2013 година. В община Летница относителният дял на отпадналите ученици намалява от 4,17% на 1,21%, но е сред най-високите в областта. На територията на община Летница функционира и ОДЗ „Ирина Бачо Кирова“ гр. Летница с филиали в с. Горско Сливово и с. Крушуна с общо 150 деца, разпределени в 8 групи, в това число и яслена група със 17 деца.

Сред основните проблеми на общината, както и в повечето малки населени места в страната, е липса на квалифицирани кадри. От съществено значение би било разкриването на нови специалности, които да подготвят млади хора в различни сфери като: туризъм, екскурзоводство, ресторантьорство и др. Нужни са и повече усилия за подобряване нивото на чуждоезиковото обучение – училищно и извънучилищно.

2.5. Здравеопазване

На територията на общината в гр. Летница са регистрирани три амбулатории за първична медицинска помощ – индивидуални практики. Работят два кабинета по дентална медицина. В град Летница функционира филиал на Центъра за спешна медицинска помощ - Ловеч. В ОДЗ „Ирина Бачо Кирова“ - гр. Летница функционира една яслена група с капацитет 25 места. Децата от яслената група се обгрижват от две медицински сестри и две детегледачки. В ОДЗ „Ирина Бачо Кирова“ гр. Летница и СОУ „Бачо Киро“ гр. Летница работят завеждащи „Здравни кабинети“, съответно – медицинска сестра и фелдшер. На територията на община Летница работят само три общопрактикуващи лекари (ОПЛ) и четирима стоматолози.

2.6. Социални дейности

Услугите, които се предоставят в общността са:

- **Домашен социален патронаж** Дейността ДСП е комплекс от социални услуги, предоставяни по домовете, свързани с доставка на храна. През 2013 година услугата е предоставяна на 44 потребителя. Обслужват се лица в пенсионна възраст, лица с увреждания, лицата с трайно намалена работоспособност.

- През 2013 година Община Летница изпълнява **Проект "Звено за услуги в дома"** по ОП "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013 г. по Схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ "Помощ в дома". Чрез проекта е създаден и утвърди иновативен модел за предоставяне на почасови услуги в домашна среда, осигуряващи по-високо качество на живот на лица с трайни увреждания и възрастни хора от община Летница, изпаднали в социална изолация и в невъзможност да се самообслужват, ще се създадат нови работни места за безработни лица и включването им активно в социалната икономика. Звеното за услуги в дома функционира към Домашен социален патронаж – Летница от 01.02.2013 г.

- Успешно се развива социалната услуга: **"Дневен център за възрастни хора с увреждания"** - държавно делегирана дейност с капацитет 20 потребителя.

- **Социалната услуга Обществена трапезария** предоставя и през цялата 2013 година топла храна на 100 потребителя.

- Чрез Проект: "Подкрепа за достоен живот", Агенцията за социално подпомагане, в партньорство с община Летница предоставя социалната услуга **„Личен асистент“**. Потребители на социалната услуга са 9 лица с трайни увреждания, които не са в състояние да се самообслужват. За лични асистенти са наети 9 лица в трудоспособна възраст, предимно безработни.

- **Клуб на пенсионера и инвалида.** Дейността е развита и в 4-те населени места. Целта на клубовете е да съдействат за поддържане на социалните контакти и да поддържат активно дълголетие на пенсионери и инвалиди. Клубовете организират и провеждат дейности и мероприятия със социален, здравен, културен и т.н. характер. Достъпни са за всички лица в пенсионна възраст без ограничения на възрастта.

- **Центърът за настаняване от семеен тип** е открит със Заповед № РД 01-904 от 22.08.2013 г. на Изпълнителния директор на Агенция „Социално подпомагане“ към Министерството на труда и социалната политика като държавно-делегирана дейност с капацитет 15 потребителя;

- **Центърът за социална рехабилитация и интеграция** е открит със Заповед № РД 01-905 от 22.08.2013 г. на Изпълнителния директор на Агенция „Социално подпомагане“ към Министерството на труда и социалната политика като държавно-делегирана дейност с капацитет 20 потребителя.

2.7. Култура

На територията на община Летница функционират следните читалища:

- Читалище "Н. Й. Вапцаров-1873" гр. Летница
- НЧ „Искра - Летница 1997г.“ гр. Летница
- НЧ "Развитие - 1872" с.Горско Сливово
- НЧ „Цветан Петров – Велко - 1905" с. Крушуна
- НЧ „Христо Кърпачев - 1921" с. Кърпачево

Традиционните дейности на читалищата включват: школи за народни танци; школа по модерен балет; духов оркестър, театрални и фолклорни трупи и др. Към читалищата

функционират библиотеки с богат книжен фонд. Читалищата разполагат с програмен продукт "Автоматизирана библиотека", който дава възможност за каталогизиране на библиотечния фонд. През 2010 година читалищата са бенефициент по Програмата „Глобални библиотеки - България“ на фондация „Бил и Мелинда Гейтс“. Предоставени са им компютри, мултифункционални устройства, проектори, копирна техника, интернет. Читалищата на територията на общината са член на Сдружение „Деветашко плато“ и съвместно с читалища от Ловешка и Габровска област, намиращи се на територията на Деветашкото плато, работят в партньорство с НПО от Норвегия за използване на местните природни ресурси. Читалищата работят по проекти на Министерство на културата за обогатяване и ремонт на материално-техническата база и книжния фонд.

3. Инфраструктурна обезпеченост на община Летница

3.1. Техническа инфраструктура

Водоснабдителна мрежа

Водоснабдяването на гр. Летница се осъществява от 4 бр. сондажни кладенци и 1 бр. гравитачен, разположени около града. Водоснабдителната мрежа е изградена през 70 – те години от стоманени, азбестоциментови и полиетиленови тръби. Амортизираните стоманени водопроводи и износените връзки на азбестоциментовите тръби създават предпоставка за чести аварии, които изискват много усилия и ресурси за отстраняването им и до перманентно сълзене на съединенията между тръбите.

Общото състояние на водоснабдителните мрежи и системи за питейно-битово състояние в Община Летница е добро.

С реализацията на мащабен инфраструктурен проект "Реконструкция и подмяна на главни и второстепенни водопроводни клонове на с.Горско Сливово, община Летница-първи етап и реконструкция и подмяна на главни и второстепенни водопроводни клонове на с.Крушуна, община Летница-първи етап" по ПРСР 2007-2013 г., през 2013 г. са реконструирани 20,3 км. главни и второстепенни водопроводни клонове в село Горско Сливово и село Крушуна. С реализацията на проекта е подобро водоснабдяването. Честите аварии и ремонтни дейности до преди година са вече забравени, осигурена е качествена питейна вода за населението.

Канализационна мрежа

Канализационната система на гр. Летница е смесена, отвеждаща едновременно битови и атмосферни води. Степента на изграденост е 90%. Състои се от канализационни клонове, които отвеждат водите до 4 бр. главни колектори. Изградена е от бетонови тръби. Не е изградена канализация в селата. Там се използват септични ями, което води до влошаване качеството на питейната вода. В гр. Летница няма изградена градска пречиствателна станция за отпадни води, които се изливат в р. Осъм, в местността "Бабичина", служеща като естествено "стъпало" за пречистването им.

Транспортна мрежа

Републиканските пътища преминаващи през Община Летница са:

I. Път III-301 „(Гара Бяла – о.п. Плевен) – Козар Белене – Левски – Летница – Умаревци – Ловеч от км 14+743 до км 22+246 с дължина 7,503 км.

Трасето на пътя през гр. Летница минава по:

1. ул. „Никола Петков“
2. бул. „България“

II. Път III-3011 „Летница – Горско Сливово – Крамолин – Горско Косово – Бяла Река – Горско Калугерово – (Добромирка - Вишовград)“ от км 0+000 до км. 16+854 с дължина 16,854 км.

Трасето на пътя през гр. Летница минава по:

1. бул. „България“;
2. ул. „Г.М.Димитров“

III. Път III-3501 „ (Гривица-Плевен) – Згалево – Пордим – Одърне – Каменец – Летница“ от км 32+650 до км 34+918 с дължина 2,268 км.

Улицата, по която минава трасето на път III-3501 няма име. Пътят свършва в гр. Летница на ул. Никола Петков.

По-голяма част от настилката към 01.01.2014 г.е в лошо състояние.

Общинските пътища на територията на Община Летница са:

I. LOV1064„Чавдарци-Крушуна – път III – 3011“ от км 7+000 до км 12+130 с дължина 5,130 км.

II.LOV1030„ Крушуна – Кърпачево – Горско Сливово“ от км 0+000 до км 11+950 с дължина 11,950 км.

Към 01.01.2014 г. общинските пътища са в много добро състояние.

В Община Летница има създадена и утвърдена транспортна схема за автобусен транспорт за превоз на пътници. Междуселищното обслужване на населението се извършва по утвърдени транспортни схеми, след провеждане на конкурс. Основните дестинации са Летница – Плевен, Левски – Летница – Плевен, Летница – Ловеч и Левски – Летница – Севлиево. Линиите се поддържат от частни превозвачи.

Енергийна мрежа и системи

В община Летница няма изградена подстанция. Енергийната мрежа на общината се обслужва от подстанция в гр. Левски. Всички населени места от общината са 100% електрифицирани. На територията на локацията са разположени 64 трафопоста, от които 44 са собственост на ЧЕЗ, а останалите 20 са друга собственост. Всички трафопостове се обслужват от компания ЧЕЗ.

В град Летница завърши изграждането на първи етап от реализацията на разработена генерална схема за газификация, обхващаща участъци и отклонения за захранване на промишлени и обществено-административни потребители, разположени в различни части на града. През 2011 г. газоразпределителна мрежа на гр. Летница е пусната в експлоатация. Газифицирани са както обществени сгради - училище, административна сграда, пенсионерски клуб, така и частни домове. Започна изпълнението на Проект "Газоразпределителна мрежа на гр. Летница – Етап 2. Фотоволтаична електроцентрала е изградена върху 400 декара земя в Индустриален парк-Летница. Мощността ѝ е 4х4 мегавата. Към соларния парк са изградени три нови електродалекопровода. Уличното осветление е собственост на община Летница.

Комуникационни мрежи

Всички национални телефонни оператори имат покритие на територията на Община Летница. Пощенските услуги се осигуряват от Български пощи, както и от куриерски фирми. Има осигурен достъп до мобилен и домашен интернет.

3.2. Урбанизация и устойчиво планиране на територията

Административно устройство на общината

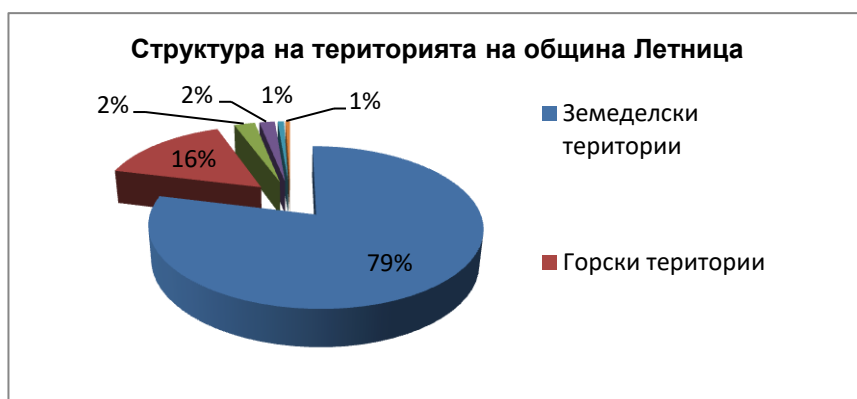
Община Летница се състои от четири населени места – град Летница – общински център - и селата Горско Сливово, Крушуна и Кърпачево. Според ЕКНМ (единен класификатор на населените места) град Летница е от IV функционален тип. Село Горско Сливово е от VI функционален тип, а с.Крушуна е от VII функционален тип. Село Кърпачево е от VIII функционален тип.

Баланс на територията

Общата площ на територията на община Летница е 177 719 дка. Тя съставена от различни по предназначение територии както следва: Земеделски територии - 140 189 дка; Горски площи- 27 599 дка.; Населени места и други урбанизирани територии- 4 384 дка.; Водни течения и водни площи - 3 264 дка.; Територии за добив на полезни изкопаеми - 1 345 дка; Територии за транспорт и инфраструктура - 938 дка (Фиг.7)

Състояние на устройственото планиране в общината. Осигуреност на територията с действащи устройствени планове/ схеми:

Към момента Община Летница разполага с Териториален устройствен план на селищната система от 1978 г.

Кадастралната карта на с. Горско Сливово, община Летница, област Ловеч е одобрена със Заповед РД-18-75/30.11.2007г. на ИД на АГКК.

Кадастралната карта на с. Кърпачево, община Летница, област Ловеч е одобрена със заповед № РД-18-65/01.11.2007г. на ИД на АГКК.

Кадастралната карта на гр. Летница, община Летница, област Ловеч е одобрена със Заповед № РД-18-68/02.06.2008 г. на ИД на АГКК.

Кадастралната карта на с. Крушуна, община Летница, област Ловеч е одобрена със Заповед № РД-18-69/02.06.2008 г. на ИД на АГКК.

Предстои изготвяне на общ устройствен план.

4. Конкуентоспособност на местната икономика

4.1. Отраслова структура на общинската икономика

Промисленост

През периода 2007-2012 г. години броят на предприятията в индустрията на община Летница се движи в интервала между 6 и 9, като върху него съществено влияние оказва и икономическата криза. През 2009 - 2010 г. техният брой е бил 9, докато през 2011 - 2012 той намалява на 6 предприятия. През 2008 и 2009 г. с най-голям дял според броя на предприятията, броя на заетите лица и реализираните приходи от продажби се отличава отрасълът „Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия“.

Важен индикатор за състоянието на индустриалното развитие на община Летница е броят на трудово заетите лица. В отраслите от промишлеността на общината през 2011 г. са били заети 428 души, като въпреки кризата, техният брой нараства и през 2012 г. Прямо 2008 г. средногодишният брой на прираста е 16,3%. Като цяло за периода, нарастваща тенденция е налице и по отношение на нетните приходи от продажби, реализирани в сектор „Индустрия“. През периода, средно за година, приходите са нараствали с 17,3%. В периода 2010 - 2012 г. с най-висок относителен дял по отношение на притежаваните ДМА са предприятията от отрасъла „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“.

Табл.7. Основни икономически показатели в сектор 'Индустрия'

Години	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил.лв)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил.лв.)
2008	7	10521	246	“
2009	9	8887	231	“
2010	9	13054	337	6549
2011	6	19900	428	8 719
2012	6	22967	449	10228

Строителство

Строителството е един от браншовете, засегнат в най-сериозна степен от световната финансова и икономическа криза. От 4 предприятия в строителния сектор през 2007 г., техният брой през 2008г. вече е 9, следващата година той е редуциран до 8, а в периода 2011-2012 г – на 4 предприятия. Тези предприятия са еднолични предприемачи. За периода са декларирали притежавани ДМА единствено за 2009 г - на стойност 136 хил. лв. Под влияние на световната икономическа и финансова криза, строителният бранш в общината изпитва сериозни затруднения, които се отнасят до реализираните приходи от продажби и особено до размера на ДМА. Производството е с висока енергоемкост и с ниска степен на конкурентоспособност. Работната сила е с влошена структура с ниска

мотивация за работа и получава ниско заплащане. Съществуващите строителни фирми на територията на община Летница не разполагат със съвременна модерна лека и тежка механизация, съвременна база за добив на инертни материали, варобетонни разтвори и промишлен камък.

Табл. 8. Основни икономически показатели в сектор "Строителство"

Години	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил.лв)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил.лв.)
2007	4	..	..	..
2008	9	..	..	..
2009	8	91	8	136
2010	..	..	..	..
2011	4	116	..	..
2012	4	..	8	..

Услуги

Върху дейността на предприятията от сектор „Услуги“ икономическата и финансовата криза оказва значимо влияние като най-най-отчетливо е то върху размера на ДМА. От 206 хил.лв. през 2007 г., притежаваните през 2009 г. ДМА нарастват до 1423 хил. лв. за да се сринат впоследствие до 142 хил. лв. през 2011 г. Въпреки спада на нетните приходи от продажби през 2010 г., през 2011 се наблюдава известно съживяване и в сектора са реализирани приходи на стойност 142 хил. лв.

Табл. 9. Основни икономически показатели в сектор „Услуги“

Години	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил.лв)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил.лв.)
2007	4	147	9	206
2008	4	1	4	1153
2009	5	314	5	1423
2010	5	206	5	497
2011	5	602	13	142
2012	"	"	"	"

Селско стопанство

През 2010 г. община Летница попада в групата на общините с високо равнище (над 4,8 дка.) на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 20,84 дка. и в групата с висок дял на ИЗП (57,54%) в общата територия на общината (над 32,58%). Селскостопанското производство в областта се осъществява от земеделски производители - арендатори, наематели, кооперации и ползватели на земеделска земя. Според дела на стопанствата в общината (0,07%) към стопанствата за България, община Летница се отнася в групата на общините с нисък дял (до 0,10%).

Табл. 10. Основни икономически показатели в сектор „Селско, горско и рибно стопанство“

Години	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил.лв)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил.лв.)
2011	24	9669	121	5 286
2012	29	14682	115	7961

Растениевъдство

В община Летница делът на засетите с пшеница площи е 17%, което я нарежда на трето място в областта. Основните селскостопански култури са царевица, пшеница, ечемик, овес и др. Добрата реализация на пазара бележи маслодайната рапица, което наложи трайна тенденция към увеличаване на площите през последните години. В района са подходящи условията за полско производство на домати, картофи, пипер, патладжан, листни зеленчуци, кореноплодни, бобовите растения и лук за зелено. Продължава тенденцията на нарастване на площите с млади овощни насаждения, което е свързано с мерките по ПРСР 2007-2013 г. Поради изградената мрежа от изкупвачи, трайно се повишава делът на ягодоплодните култури - ягоди, малини и къпини. Интересна е тенденцията да се възстановяват стари плододаващи овощни градини, предимно сливови, поради възможността да се получат допълнителни агроекологични плащания.

Животновъдство

Броят на отглежданите животни намалява рязко през 2008 г. и 2009 г. спрямо 2007 г., в резултат на неблагоприятната в климатично отношение 2007 г. и лошите добиви в земеделието, но през 2010 г. се наблюдава ръст. Животновъдството е свързано с отглеждането най-вече на овце и кози, крави, с пасищния ресурс, с приготвянето на сено и пр. Най-съществен е делът на отглежданите овце, пчелни семейства и говеда в общината. Най-нисък е делът на отглежданите крави, свине и биволици.

Данни за броя на регистрираните отглеждани животни в община Летница към декември, 2013 г.					
Населено място/ вид	Летница	Г.Сливово	Крушуна	Кърпачево	Общо, по вид
Говеда	56	181	-	18	255
Овце	45	849	-	102	996
Кози	-	1	103	-	104
Крави	-	60	-	-	60
Свине	15	-	-	-	15
Биволици	2	-	-	-	2

Налице е тенденция в развитието на пчеларството, за което решаваща роля има и Националната програма по пчеларство. За периода 2008-2010 г. по нея в област Ловеч е изплатена финансова помощ в размер на 135 488,32 лв. В община Летница са отпуснати 22216,56 лв., което представлява 16,4% от отпуснатата сума.

Горско стопанство

В защитените природни територии основната цел е да се запази естествената обстановка около съществуващите природни феномени и запазване на редките растителни видове. На територията на горския фонд ще се осъществяват и в бъдеще редица странични ползвания - паша на едър и дребен добитък, добив на сено от голите площи, добив на листников фураж. Има добри условия за добив на билки, горски плодове, гъби, орехи, но въпросът с охраната на горския фонд, дивеча и рибата е особено актуален.

Горите са едно от изключително важните богатства и ресурс на общината. Оказват съществено влияние за чистотата на въздуха, което е богатство и предимство на общината, за наличието друго богатство на общината - водата, достатъчна в количествено и качествено отношение питейна вода.

Бъдещото развитие на дърводобива, освен от лесоустройствените планове ще зависи от физическите и юридическите лица, на които е възстановена собствеността на горите. При дърводобива в сегашните условия възникват редица проблеми: незаконна сеч; на мястото на голата сеч, не винаги се провежда залесяване; прокарването на временни горски пътища и преминаването по тях на тежкотоварни трактори увеличава ерозията на горските почви и др. Извозването на добитата дървесина с тежкотоварна техника също така води до някои негативни последици като разрушаване на пътищата преминаващи през земеделските земи, горските пътища, местните пътища и др.

На територията на общината не се развива дърводобивна и дървопреработвателна промишленост. Естествените горски насаждения са разположени предимно около селата Крушуна, Горско Сливово и Кърпачево.

Около половината от горския фонд към 31.12.2011 г. е частна собственост, 40 % от горите са държавни, а общински - около 3,5%. Около 6% са временно стопанисваните от общината, защото са със статут на съществуваща собственост преди възстановяване, а тези, които са собственост на юридически лица и религиозни организации са с незначителен дял.

Туризм

Община Летница има разнообразни условия за развитие на различни видове туризъм, което се обуславя от редица благоприятни предпоставки. Водещите сред тях са:

- красивата природа;
- значителният рекреационен потенциал на привлекателните места;
- културно-историческо наследство;
- подходящите условия за организиран ловен туризъм и други.

В общината се наблюдава недостиг на материално-техническата база с леглови фонд. Липсата на хотел, както и качествени заведения за обществено хранене са възможни ниши, които трябва да бъдат използвани. Необходимо е да се създадат разнообразия от туристически услуги и атракции за потенциалния турист. Липсва организирана и професионална реклама.

Необходимо е да се осмисли, необходимостта от развитието на туризма и развитието на единен туристически продукт. Това сериозно ще допринесе за постигането на някои от основните на общината цели, а именно - устойчиво развитие, икономически растеж, трудова заетост, привличане на младите хора. Разработена е и следва да се вземе предвид общинска стратегия за развитие на туризма за периода 2013 – 2020 година.

4.2. **Водещи сектори и отрасли в местната икономика**

Социално-икономическият комплекс на община Летница се анализира и оценява по четири основни показателя: брой на активните стопански субекти; нетни приходи от продажби (в хил. лв.), брой на заетите (наетите) лица и размер на ДМА. При характеризирането му се прилага секторно-отрасловият подход. В първичния сектор се включва аграрният сектор и горското стопанство (вкл. лов и риболов). Вторичният сектор включва индустриалните отрасли (добивна и преработваща промишленост), а в третичния сектор - всички обслужващи отрасли (т.нар. сектор на услугите). С водещи икономически функции по отношение на броя на наетите лица в община Летница е секторът на промишлеността с растящ относителен дял от общо заетите в общината лица - през 2007 г. дялът е 48,6%, а през 2012 г. – 64,5%), допълвани от услугите (с нарастващ относителен дял като през 2011 г.- 51%), (което я определя като община с обслужващо- промишлени функции. (Вж. Табл.11) Индустриалният сектор е представен от различни отрасли на преработващата промишленост. Добивната промишленост не е достатъчно добре развита. Индустриалният сектор е динамично развиващ се, под влияние на икономическата криза. Спрямо индустриалния сектор в областта, община Летница заема скромни позиции. В нея работят само 2,87% от заетите в областта, броят на предприятията е с дял 0,89%, реализираните приходи от продажба са 2,2%, а размерът на ДМА е 1,43% от ДМА в областта. Аграрният сектор е с по-слабо участие в икономическото развитие. Броят на заетите лица е малък и възлиза на 110 души през 2007 г. и на 115 - през 2012 г. или 16,5% от общия дял заети лица.

Табл.11. Предприятия (без финансовите) според броя на заетите⁸

Групи предприятия	Предприятия (бр.)	Нетни приходи от продажби (хил.лв)	Заети лица (бр.)	ДМА (хил.лв.)
2011				
Общо	89	36391	678	14689
1-9 микро	80	6663	144	1311
10- 49 малки	6	9858	111	4830
50 – 249 средни	3	19870	423	8548
250 и повече - големи	-	-	-	-
2012				
Общо	91	50148	696	19721
1-9 микро	81	5918	139	1953
10- 49 малки	7	21381	110	7882
50 – 249 средни	"	"	"	"
250 и повече - големи	-	-	-	-

Сред всички фирми, доминираща тенденция е преобладаването на микро предприятия. Малките предприятия са се увеличили с едно за една година, а за средните предприятия, които за 2011 г са три липсват данни за 2012 г. На територията на общината няма големи предприятия с повече от 250 души. Макар и слабо, се е покачил общият брой на заетите

⁸ Източник: НСИ: Териториално статистическо бюро- Ловеч

лица – от 678 за 2011 г. на 696 за 2012 г. Забелязва се тенденция на увеличаване на ДМА – за всички групи предприятия.

4.3. Тенденции в развитието на икономическите процеси

Икономическото развитие на община Летница отразява това на област Ловеч и съответства на икономическото развитие на страната. В годините на икономически растеж, икономиката на общината се развива добре, увеличава се производството, продажбите на стоки и услуги, повишава се жизненият стандарт на населението и др. Първите сигнали за започването на кризата са през третото тримесечие на 2008 г., а когато и през следващото тримесечие е регистриран спад в БВП, то според използваната методика, страната е в криза. От 2009 г. българската икономика се развива в условията на криза и нейното влияние се усеща в намаленото производство, закритите работни места, повишаване на безработицата, свитото потребление и др.

Северозападният район е на последно място сред районите по показателите за БВП и с най-малък принос към БВП на страната - само 8,3 % за 2007 г. Икономическото развитие на област Ловеч се характеризира посредством по показателите БДС и БВП. За периода 2007 - 2010 г. БДС за област Ловеч намалява с 62 млн. лв.

Таблица 12. Брутна добавена стойност и брутен вътрешен продукт за периода 2007-2010 г.⁹

Райони Области	БДС по икономически сектори			БДС (млн. лв.)	БВП (млн. лв.)	БВП на човек от населението
	Аграрен	Индустрия	Услуги			
2007 г.						
БЪЛГАРИЯ	2 824	16 395	31 355	50 575	60 185	7 857
Северозападен	461	1 501	2 158	4 119	4 902	5 233
Ловеч	68	290	427	786	935	5 979
2008 г.						
БЪЛГАРИЯ	4 132	17 987	35 614	57 733	69 295	9 090
Северозападен	693	1 509	2 333	4 535	5 443	5 897
Ловеч	107	288	404	798	958	6 203
2009 г.						
БЪЛГАРИЯ	2 841	18 395	37 460	58 695	68 322	9 007
Северозападен	512	1 361	2 497	4 371	5 087	5 595
Ловеч	76	244	437	757	881	5 784
2010 г.						
БЪЛГАРИЯ	2 976	17 881	39 860	60 716	70 511	9 359
Северозападен	522	1 444	2 389	4 355	5 057	5 652
Ловеч	79	233	412	724	841	5 623

През 2007 г. структурата на БДС по икономически сектори за област Ловеч е следната: аграрен - 8,7%; индустрия - 36,9% и услуги - 54,4%. През 2010 г. в структурата на БДС по икономически сектори настъпват малки промени, които се изразяват в нарастване на дялът на аграрния сектор на 10,9% и на услугите на 56,9%. Нарастването е за сметка на намаляването на относителния дял на индустрията, която през 2010 г. формира 32,2 % от БДС в областта.

⁹ Източник: НСИ, 2012 г

Брутният вътрешен продукт на човек от населението за област Ловеч е по-нисък в сравнение с показателя за страната, но за периода 2007-2009 г. надвишава показателя за Северозападен район, а през 2011 г. е малко по-нисък от него. Като цяло показателите сочат, че по произведен БВП на човек от населението, област Ловеч е под средното равнище за страната.

4.4. Административен капацитет

4.4. Бюджетна осигуреност

Община Летница, като една от малките общини в страната е с относително малък бюджет, който е следствие от мащаба на делегираните от държавата дейности, структурата на общинските разходни отговорности и ниската приходна база. В периода 2010 – 2103 г. Годишният бюджет на община Летница е в границите от 2721907 лв. (2010г.) до 3396206 лв. (2013 г.), В рамките на разглеждания период, бюджета на общината се увеличава с една четвърт (24,7%), като средногодишния темп на нарастване е около 8%.

Анализът на структурата на бюджетните приходи през периода показва, че една значителна част (71% средно за периода) се формира от субсидии от централния бюджет. Налице е обаче позитивна тенденция на намаляване на зависимостта от централния бюджет. Делът на приходите от субсидии в структурата на бюджетните приходи през 2010 г. е 79%, 2011 г.е 73%, 2012 г. е 69%, а през 2013 е 66%. 78% от взаимоотношенията с централния бюджет се формират от „обща субсидия и други трансфери за държавни дейности от ЦБ за общини“, т.е близо четири пети, от общата субсидия и 56% от бюджета на общината е за финансиране на делегирани от държавата дейности. Съществена промяна през отделните години не се регистрира.

Средно за периода, около 15% от получаваните субсидии са за компенсиране на недостатъчния финансов капацитет на общината под формата на „обща изравнителна субсидия и други трансфери за местни дейности от ЦБ за общини“. За финансиране на капиталови разходи, общината е получавала целеви трансфери (субсидии) от ЦБ, които в отношение представляват 5% от всички получени субсидии и средно около 3,5% от общите бюджетни приходи. Колебанията през отделните години са незначителни (от 3.0% до 3,8%).

Данъчните приходи формират средно около 4% от бюджета на община Летница, като най-голяма тежест (98%) в структурата им имат имуществените данъци. Значително по-голям дял (22%) от местния бюджет се формира от неданъчните приходи (общински такси и приходи и доходи от собственост). Този дял е относително постоянен, като отклонение се регистрира през 2011, г. когато делът на неданъчните приходи формира 26% от бюджетните приходи, в следствие на инцидентно увеличение на „други неданъчни приходи“ и отчасти на „приходи и доходи от собственост“.

В структурата на неданъчните приходи, най висока тежест (58%) се пада на местните такси, където се наблюдава устойчив темп на тяхното нарастване с около 10% на годишна база. Този темп на нарастване, компенсира регистрираното постоянно намаляване на приходите от продажба на нефинансови активи, което е чувствително след 2012 г. Таксата за битови отпадъци е основният приходоизточник в структурата на местните такси в община Летница, каквато е обичайната практика в почти всички общини в България.

В заключение можем да направим извода, че макар и силно зависима от бюджетни трансфери от централния бюджет(71%), община Летница е в по-благоприятна ситуация от много други общини от нейния ранг и големина. Налице е и позитивна тенденция на намаляване на тази зависимост, която изглежда трайна и води до повишаване на финансовата автономност на община Летница.

Структурата на разходите по вид в бюджета на община Летница не се различава съществено от структурата в която и да е българска община. Най-голям е делът (37%) на разходите за „Заплати и възнаграждения за персонала, нает по трудови и служебни правоотношения“, като заедно с делът на разходите за „Задължителни осигурителни вноски от работодатели“ (9%) и „други възнаграждения и плащания за персонала „ се достига равнище на разходи за труд от близо 60% от общите бюджетни разходи.

Разходите за вещева издръжка формират средно около една трета от бюджетните разходи. През анализирания период община Летница е разходвала средно около 10% от общинския бюджет за капиталови разходи. Следва да се отбележи, че освен целевите субсидии за капиталови разходи от централния бюджет, общината е инвестирала и значителни собствени средства за подобряване на инфраструктурата – техническа и социална. През 2013 г. е налице е значително увеличение (с повече от 100%) на капиталовите разходи спрямо 2012 г. Същевременно анализа показва, че два пъти по-голяма част от капиталовите разходи, ежегодно отиват за поддържане и основен ремонт на съществуващите материални активи за сметка на придобиването на нови дълготрайни материални активи.

Анализът на бюджетните разходи по функции, показва доминиращата роля на функция „Образование“ в бюджетната структура на разходите. Близо 38% от всички разходи по бюджета на община Летница са за дейности в рамките на функция Образование. Втората по разходна тежест функция е „Общи държавни служби“ – 23%, следвана от функция „Социално осигуряване и грижи“ – 17% и „Жилищно строителство, БКС и опазване на околната среда, която формира средно около 9% от всички разходи. Всички останали функции, съгласно Единната бюджетна класификация са с тежест под 5%.

За текущо балансиране на своя бюджет и осигуряване на финансови потоци за финансиране на проекти от европейските структурни и инвестиционни фондове, общината е използвала заемни средства от Фонд ФЛАГ и временни безлихвени заеми от извънбюджетни сметки. По информация от отчета за касовото изпълнение на общинския бюджет към 31.12. 2013 г. е видно, че община Летница е в добро финансово здраве, без задължения и преходно остатъци, които ще и позволят успешно да изпълни множеството проекти, които са договорирани от различни оперативни програми за изграждане на модерна техническа инфраструктура, като предпоставка за икономическо оживление и по-добро качество на живот на територията.

Анализът на бюджета на общината в периода 2010 – 2013г, ясно показва, че община Летница не притежава собствен финансов потенциал за да финансира изпълнението на политиките си за развитие в бъдеще. Основен източник на финансов ресурс и през следващия планов период ще бъдат европейските структурни и инвестиционни фондове, които трябва да подкрепят усилията на общината в постигане на поставените цели в периода 2014 – 2020 г.

5. Обобщени изводи

Относно природни ресурси и екологично състояние:

- Община Летница има красива природа, запазена в отлично състояние, дължимо на отдалечеността от големи производствени предприятия, замърсяващи въздуха, водите и почвите.
- Разполага с разнообразни ресурси, съхранена природа и уникални атракции, които са предпоставки за развитието на разнообразни форми на туризъм, горско стопанство, природосъобразно земеделие и животновъдство.
- Най-значимите екологични проблеми в общината са свързани с: липсата на канализация и пречистване и управлението на отпадъците, които оказват влияние върху състоянието на околната среда и качеството на живот

Относно демографското състояние на населението:

- Броят на населението през периода 2007-2011 г. намалява с доста по-голям темп от средния темп за страната, за Северозападния район и за област Ловеч.
- По аналогия с протичащите демографски процеси в страната, района и областта, обезлюдяването в общината е по-силно изразено в селата.
- В следствие на миграцията и демографския срив съществува реален риск от обезлюдяване на населените места, което допълнително влошава социално-икономическото им развитие.
- По-високият темп на намаляване на населението от средния за страната, ниската гъстота и повишената възрастова структура са пречка за развитие на пазара на труда.
- Намалява и гъстотата на населението. В общината тя е по-ниска в сравнение с тази в страната, в Северозападен район и в областта, докато гъстотата в гр. Летница е по-малка само в сравнение със средната за страната.
- Процесът по остаряване на населението протича с по-бавно темпо. Възрастовата структура в общината е по-благоприятна в сравнение с тази на областта, района и страната.
- Налице е устойчив отрицателен естествен прираст. По равнище на естествен прираст общината е в по-неизгодни позиции в сравнение със страната и областта.
- Механичният прираст е положителен, но съвсем незначителен. По равнище на механичен прираст общината е в по-изгодни позиции в сравнение със страната и областта.

Относно социалната дейност:

- Населението на общината в относително по-малка степен разчита на доходи от работна заплата.
- Средната работна заплата е по-ниска от тази в областта и в страната.
- Темповете на нарастване на работните заплати в общината са по-ниски от тези в областта и страната.
- В общината жилищата на 1000 души от населението нарастват преди всичко заради демографския срив, но броят им е по-висок от средния за страната и по-нисък от този в областта.
- Покупателната способност на населението е силно ограничена.
- В образователната сфера най-големият проблем е намаляването на броя на учениците.

Относно **икономическата активност**:

- Коефициентът на икономическа активност в общината е по-нисък от средния за страната и от този за областта.
- Налице са съществени различия по отношение на участието на пазара на труда на лицата от различните етнически групи.
- Делът на пенсионерите в икономически неактивните лица е по-голям от дела им в областта.
- Броят на заетите лица в сектора на промишлеността продължава да е с най-висок относителен дял като бележи устойчива тенденция към нарастване. Увеличението на заетите в този сектор е за сметка на намаляването на относителния дял на заетите в аграрния сектор и в сектора на услугите.
- По данни, получени от преброяването от 2011 г., равнището на безработицата в община Летница е по-високо от средното равнище на безработица в областта в Северозападния район и от средното за страната.
- Налице е тенденция към намаляване на равнищата на безработица в общината, като по данни от Агенцията по заетостта равнището на безработица намалява средно с 1,47% на година през периода 2007-2011 г.
- На фона на обстановката в областта, община Летница е на едно от последните места по равнище на заетостта. Въпреки предприетите действия в тази насока безработицата остава един от най-голямата пречка за подобряване качеството на живот на населението.

Относно **икономическата дейност на предприятията** в община Летница:

- През 2008 и 2009 г. с най-голям дял според броя на предприятията, броя на заетите лица и реализираните приходи от продажби се отличава отрасълът „Производство на хранителни продукти, напитки и тютюневи изделия“.
- Делът на инвестиционните разходи за нови технологии и ноу-хау в промишлените предприятия е все още нисък, което в следващите години ще се превръща в проблем за конкурентоспособността на отделните предприятия.
- През 2010 г. и 2011 г. с най-висок относителен дял по отношение на притежаваните ДМА са предприятията от отрасъла „Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и газообразни горива“.
- Под влияние на световната икономическа и финансова криза, строителният бранш в общината изпитва сериозни затруднения, които се отнасят до реализираните приходи от продажби и особено до размера на ДМА.
- През 2010 г. община Летница попада в групата на общините с високо равнище на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 20,84 дка., в групата с висок дял на ИЗП (57,54%) в общата територия на общината и в групата на общините с нисък дял на стопанствата в общината спрямо стопанствата за България (0,07%).
- В община Летница делът на отглежданите животни спрямо тези в областта е твърде незначителен и при повечето видове е между 3 и 6%.
- По Националната програма по пчеларство за периода 2008-2010 отпуснатите суми на община Летница представляват 16,4% от общо отпуснатата в областта сума.
- Горското стопанство на общината е стратегически резерв за развитието на туризма, дърводобива и дървопреработването, лов и риболов, рационално и екологосъобразно ползване на диворастящите билки, горски плодове и гъби и т.н.

- По отношение на туризма, липса на достатъчно места за нощуване в района.
- Липса на практика и умения за активно използване на богатия потенциал на общината за развитие на туризма като важен елемент на общото развитие.
- Въпреки влиянието на икономическата и финансовата криза, дейността на предприятията от сектор „Услуги“ се характеризира с нарастваща тенденция при броя на предприятията, броя на заетите лица и нетните приходи като най-голям ръст се наблюдава при приходите от продажби (над 4 пъти увеличение).
- Аграрният сектор в общината е с по-слабо участие в икономическото развитие като сравнително добре са развити в общината селското и горското стопанство.
- Секторът на услугите определя икономическия облик на община Летница.
- Въпреки световната криза, е налице увеличение на броя на предприятията, броя на заетите и на реализираните приходи от продажби във вторичния (промишленост) и третичния (услуги) сектор.

Относно **административния капацитет на община Летница:**

- Анализът на бюджета на общината в периода 2010 – 2013г, ясно показва, че община Летница не притежава собствен финансов потенциал за да финансира изпълнението на политиките си за развитие в бъдеще.
- Основен източник на финансов ресурс и през следващия планов период ще бъдат европейските структурни и инвестиционни фондове, които трябва да подкрепят усилията на общината в постигане на поставените цели в периода 2014 – 2020 г.
- Може да се направи извод, че в община Летница е налице административен капацитет за ефективно финансово управление, който да обслужва процеса на социално и икономическо развитие на територията през следващия планов период.

6. SWOT – АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	СЛАБИ СТРАНИ
• Община Летница попада в групата на общините с високо равнище на използване на земеделската площ (ИЗП) на човек от населението с 20,84 дка; • Наличие на природни ресурси за развитие на алтернативен туризъм – биоразнообразие, варовикови образувания, диворастящите билки, горски плодове и гъби и т.н.; минерален термален извор • Част от атрактивна защитена местност с потенциал за регионален туристически продукт (Деветашко плато); • Високо ниво на усвояване на средства от европейски проекти • Инициативна местна власт по отношение на привличане на инвестиции • Добро географско разположение и достъпност на общината; добра пътна инфраструктура • Съхранено производство на плодове и зеленчуци; Коефициентът на икономическа активност в общината постепенно нараства;	• Налице е устойчив отрицателен естествен прираст, което може да доведе до обезлюдяване, особено в селата; • Равнището на безработицата в община Летница е по-високо от средното равнище за страната; • Работната сила е с влошена структура с ниска мотивация за работа и получава ниско заплащане; • Делът на отглежданите животни е твърде незначителен • Недостатъчно развита туристическа инфраструктура (настаняване, хранене, атракции); • Липса на практика и умения за развитие на туризма като важен елемент на общинското развитие; • Покупателната способност на населението е ограничена и немалко домакинства са поставени в режим на “физиологично оцеляване”; • Проблем е намаляването на броя на учениците и качеството на преподаване на учебния материал • Липса на инфраструктура за развитие на балнеолечебен туризъм; • Не е изградена градска пречиствателна станция за отпадни води (ГПСОВ) в гр. Летница, която да осигурява качество на пречистените води;

ВЪЗМОЖНОСТИ	ЗАПЛАХИ
• Макроикономическа и фискална стабилност, даваща възможност за дългосрочни прогнози и инвестиции; • Наличие на публично финансиране за инициативи в областта на туристическото развитие и подпомагане на бизнеса; • Засилване интереса към алтернативния и еко-туризма в национален и световен мащаб; • Благоприятни почвени и климатични условия за развитие на туризъм и селско стопанство; • Благоприятно географско местоположение на пътя на важни транспортни коридори, газопроводни и нефтопроводни трасета; • Приоритетно строителство на магистрали, първокласни, второкласни и третокласни пътища, което улеснява вътрешната мобилност; • Нарастват чуждите инвестиции в областта с възможност за привличане на част от производството в общината; • Предпоставки за развитие на възобновяеми енергоизточници – вятърни и соларни паркове; • Нарастващ интерес към пчелни продукти в национален и световен мащаб	• Спад на чуждестранните инвестиции в резултат на икономическата криза; • Спад на потреблението; • Нарастване на безработицата; • Лоша демографска ситуация, отрицателен естествен прираст, застаряване на населението, емиграция; • Технологична изостаналост в национален мащаб – по показателите за степента на усвояване на технологии страната е на 127 позиция от общо 139 държави; • Висока степен на заболяемост и на смъртност на населението; • Неизпълнение на националната стратегия за електронно правителство и услуги; • Липса на ЖП товарен и пътнически транспорт поради морално и материално остаряла ж.п. инфраструктура; • Екологични рискове, свързани с недостатъчни инвестиции в опазване и възстановяване на ресурсите и съоръженията; • Неефективна правораздавателна система, негативни оценки на ЕК относно работата на съдебната система и прокуратурата.

III. ВИЗИЯ, ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 Г.

3.1. Общи принципи

Стратегията за развитие на община Летница отчита законодателната и стратегическа рамка на политиките за регионалното развитие на европейско и национално ниво. Тя адаптира на локално ниво ключовите теми за развитие, въведени с приетата през 2010 г. стратегия на ЕС „Европа 2020“, която предлага нова визия за развитие на Европа през 21-ви век. Стратегията „Европа 2020“ формулира три взаимозависими приоритета: **интелигентен растеж** – изграждане на икономика, основаваща се на знания и иновации; **устойчив растеж** – насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика с по-ефективно използване на ресурсите и **приобщаващ растеж** – стимулиране на икономика с високи равнища на заетост, която да доведе до социално и териториално обличаване. Новата европейска политика за развитие, отчитайки националните специфики и особености намира израз в Националната програма за развитие „България 2020“. Този документ има водеща стратегическа роля за всички национални и секторни стратегически документи по отношение постигането на общите цели и приоритети в развитието на страната.

В процеса на дефиниране на стратегическата рамка е търсено съответствие с изискванията, залегнали в стратегическите насоки и законодателството на ЕС в областта на регионалната политика, отчетени са принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти. Осигурена е координация и съгласуваност с европейските, националните и местните политики за конкуренция, опазване и подобряване на околната среда и равните възможности. Целите и приоритетите на общинския план за развитие като стратегически документ са съгласувани и предвиждат взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори, залегнали в устройствените концепции и схеми за развитие на територията.

При разработването на плана са отчетени политиките за развитие на по-горните териториални нива, формулирани в Регионалният план за развитие на Северозападен Район и Стратегията за развитие на област Ловеч.

Стратегическата рамка на Общинския план за развитие на община Летница за периода 2014 – 2020 г. е формулирана след проведен задълбочен анализ на социално-икономическото развитие на територията, включително и анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред развитието (SWOT анализ).

Стратегическата рамка на общинския план за развитие на община Летница, разработена в процес на активна комуникация с местните заинтересовани страни, обвързва сравнителните предимства и потенциал за развитие на местно ниво в ясно дефинирана визия, основна цел, три стратегически цели, пет приоритети и тринадесет специфични цели, отразявайки общия стремеж към осигуряване на устойчиво развитие и постигане на по-високо качество на живот на хората в общината.

3.2. Визия и основна цел на плана

Визията на община Летница изразява бъдещото желано състояние, постигнато на основата на съхранена идентичност на общината и оползотворяване на наличния потенциал.

„Община Летница – динамично развиващ се административен, производствен и туристически център на богат и жизнен селскостопански регион, привлекателно

място за живот и професионална реализация на новите поколения, в разбирателство и хармония с общността и природата”

Избраната визия е основа за формулиране на стратегически цели, приоритети и специфични цели, като израз на желаното състояние в средносрочен план.

Главната цел на политиката за местно развитие на община Летница в периода 2014 – 2020 г. е:

„Постигане на устойчиво развитие на територията и повишаване качеството на живот посредством ефективно използване на местните ресурси и съвременните технологии”

3.3. Стратегически цели

Изведените три стратегически цели, следват в голяма степен новите насоки за развитие, определени в Националната програма за развитие България 2020, отчитайки местния потенциал и съществуващите ограничения пред развитието на територията, обусловени от дефицитите, изведени в социално икономическия анализ. Стратегическите цели имат ясен фокус, избегнато е тяхното припокриване, като същевременно са взаимносвързани и допълващи се.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1

Постигане на устойчив растеж чрез диверсификация и повишена конкурентоспособност на местната икономика

Тази стратегическа цел е фокусирана върху модернизацията на технологичната база на местните предприятия, въвеждане на иновации в земеделския и промишлен сектор, предоставянето на консултантска и друга подкрепа за малкия и среден бизнес на територията и повишаване на предприемаческата активност на местно ниво.

Развитие на местна икономика, която не е зависима и доминирана само от един стопански отрасъл е предпоставка за нейната устойчивост и минимизиране на последствията от колебанията в икономическия цикъл.

Инициативите, свързани със стимулиране на средата за бизнес, въвеждане на нови високоефективни технологии за повишаване на конкурентоспособността на фирмите, подпомагане въвеждането на продукти, процесни и други иновации, достъп до качествени услуги и т.н. са предпоставка за постигане на качествен и устойчив икономически напредък. В този контекст стопанските субекти от община Летница, трябва да насочат своите усилия за привличане на средства от европейските структурни и инвестиционни фондове, които да допринесат за повишаване на тяхната конкурентоспособност, не само на вътрешния, но и външния пазар. Акцентът при развитието на МСП в общината трябва да е насочен към областите за интервенция на европейската политика, а именно въвеждане на иновации, технологична модернизация, „зелени” производства и сътрудничество.

Основните инструменти за финансова подкрепа на местната икономика са свързани с Оперативна програма "Иновации и конкурентоспособност" 2014-2020, Програма за развитие на селските райони 2014-2020, Програми по Европейско териториално сътрудничество 2014-2020, финансовите инструменти JEREMIE и Националния иновационен фонд.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2

Постигане на приобщаващ растеж чрез повишаване на заетостта и равнището на доходите и намаляване на социалното изключване

Постигането на тази стратегическа цел предполага иницирането на поредица от мерки и дейности в рамките на няколко приоритетни области, които да доведат до подобряване на социалните и икономически условия за повишаване качеството на живот на голяма част от населението, приобщавайки групите с висок риск от социално изключване. Това ще се постигне чрез провеждане на последователна политика по отношение на човешките ресурси, повишаване на тяхната адаптивност и социална интеграция, подобряване достъпа до заетост и до социални, здравни, образователни и публични услуги.

Особено внимание трябва да се отдели на мерките, насочени към преодоляване на социалната изолация при уязвими и маргинализирани групи, повишаване на образователното равнище на населението, а също и мерки, стимулиращи социално предприемачество.

Основните инструменти за финансова подкрепа на интервенции насочени към постигане на стратегическата цел са свързани с оперативни програми „Развитие на човешките ресурси“, „Наука и образование за интелигентен растеж“ и „Добро управление“, Програма за развитие на селските райони, други донорски програми и национални финансови инструменти за насърчване на заетостта.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3

Подобряване качеството на жизнената среда и свързаността на територията, посредством интегрирани инвестиции

Постигането на тази стратегическа цел, предполага значителни инвестиции в публична инфраструктура в частност комуналната инфраструктура, опазване и устойчиво ползване на природните ресурси, валоризация на културното наследство - особено „живото“ наследство, както и обезпечаване ефективното функциониране на публичните институции. Основен принцип който ще се спазва при инвестициите в публичната инфраструктура ще бъде търсенето на интегритет между тях, който да повиши социалните и икономически ползи от инвестициите. Друг принцип, който ще бъде следван е да се инвестира приоритетно в проекти, които ще окажат най-голямо влияние за подобряване на средата за правене на бизнес, като например в проекти, осигуряващи свързаност на зони и територии с потенциал за развитие. Географската локализация на инвестициите в публична инфраструктура ще бъде, както в общинския център, така и в съставните населени места, отчитайки местните потребности и съобразно степента на ползите за метското развитие.

Основните инструменти за финансова подкрепа за териториално развитие и инфраструктура са: Програма за развитие на селските райони; Оперативни програми „Транспорт и транспортна инфраструктура“, „Околна среда“, ПУДООС и националния бюджет.

3.4. Приоритети и специфични цели

Визията, главната и стратегическите цели на ОПР на община Летница се декомпозират в приоритети и специфични цели. Всеки приоритет насърчава развитието на конкретна област на действие, която има положителен принос върху постигането на отделна стратегическата цел. Специфичните цели към всеки приоритет дефинират очаквани и измерими (чрез индикатори) резултати в подобласти на съответния приоритет. Изпълнението на всяка специфична цел се осигурява от конкретни мерки/проекти/дейности.

Резултатите от проведения социално-икономически анализ и разпределението на ключовите фактори за развитие чрез метода на SWOT анализа, вижданията за развитието на местните участници, изразено по време на проведения обществен форум, спомогнаха за формирането на пет приоритета, които обобщават диагностицираните проблеми и области за интервенции през периода 2014 – 2020 г. в община Летница.

Тези приоритети са:

Приоритет 1.Осигуряване на достъп до базисни услуги за подобряване на жизнената среда.

Приоритет 2.Конкурентноспособна местна икономика

Приоритет 3.Съхраняване на демографския потенциал на територията

Приоритет 4.Опазване на околната среда за по-добро качество на живот и развитие на туризма

Приоритет 5.Сътрудничество и повишен административен капацитет за просперитет на общината.

Петте приоритета представляват областите за въздействие, където следва да се концентрират финансовите ресурси на общината и местните икономически агенти през следващия програмен период. Интервенциите трябва да доведат до постигане на главната цел на общинския план, а именно постигане на устойчиво развитие и повишаване качеството на живот на територията на община Летница.

Приоритет 1.Осигуряване на достъп до базисни услуги за подобряване на жизнената среда

СЦ1.Изграждане на нова и модернизиране на съществуваща инфраструктура, осигуряваща достъпност и по-добри условия за живот.	СЦ2.Подобряване облика и популяризиране на населените места.	СЦ3.Недопускане на замързяване на природата в следствие на последици от човешката дейност	СЦ4.Намаляване на последиците от изменението на климата
--	--	---	---

Първата приоритетна насока за развитие на общината се фокусира върху техническата инфраструктура и по конкретно върху нейната рехабилитация и/или нейното доизграждане в секторите и териториите, където това е необходимо. Този приоритет осигурява предпоставките за по-добра свързаност и достъпност на територията, правейки територията по-привлекателна за инвестиции, бизнес и обитаване. Това го прави изключително важен, поради тази причина, той е приоритетен във всички приемани планове за развитие до сега. Несъмнено са извършени значителни инвестиции, новъпреки това необходимостта от модернизация на техническата инфраструктура е очевидна. Състоянието на техническата инфраструктура в общината предопределя нуждата от целенасочени инвестиции, които да доведат до постигане на специфичните цели в рамките на приоритета.

Дефинираните четири специфични цели се операционализират в поредица от мерки и проекти в няколко основни направления:

- Рехабилитация на общинска пътна мрежа;
- Доизграждане и реконструкция на ВиК мрежата;
- Рехабилитация на улици и обществени площи;
- Изграждане на ПСОВ;
- Управление на отпадъците;
- Енергийна ефективност в образователната, здравната, социалната и културната инфраструктура;
- Превенция на рисковете от бедствия на местно ниво
- Инфраструктура за масов спорт и отдих;
- Устройствено планиране.

Постигането на по-високо качество и по-добър достъп до основни публични услуги в малките населени места, предполага фокусирани инвестиции върху териториите с наличен демографски потенциал и/или потенциал за развитие на туристическо предлагане. Действията в тази посока трябва да са насочени към осигуряване на достъп до вода, канал и пътна мрежа, преодоляване на т.нар. „цифрова изолация“, изграждане на основна улична мрежа и други дейности за подобряване на техния облик. Тези мерки са включени в обхвата на първите три специфични цели.

Третата специфична цел е свързана със създаване на условия за недопускане на замърсяване на околната среда в следствие на човешка дейност. Резултатите от социално-икономическия анализ показват наличие на определени дефицити в тази сфера. Канализационната мрежа е недостатъчно добре изградена. Необходимо в проектиране и изграждане на канализационни мрежи в селата: с.Крушуна, с.Горско Сливово, с.Кърпачево. Изграждането на ГПОСВ и доизграждане на канализацията в гр. Летница е наложително. Изградената водоснабдителна инфраструктура е амортизирана и води до големи загуби на вода. Съществува проблем с водоснабдяването на някои населени места, за които следва да се помисли за реконструкция и разширение на водопреносните мрежи в с. Крушуна, с. Горско Сливово – II-ри етап и с. Кърпачево. Биологичното разнообразие е богато и това поставя изисквания към неговото съхраняване.

Четвъртата специфична цел е насочена към превенция на последствията от промените в климата. Тя обхваща мерките за борба с природните процеси и явления, резултат от климатичните промени, които въздействат негативно на икономиката и застрашават здравето и живота на хората. Климатичните промени предизвикват покачване на температурите на въздуха, увеличаване на засушаванията, влошаване на условията на вегетация на повечето традиционни култури, увеличаване честотата и разрушителната сила на наводненията и градушките, активизация на свлачищата.

Дейностите, които се предвижда да бъдат реализирани, са насочени към създаване и непрекъсната актуализация на база данни за рискови зони, изграждане на системи за ранно предупреждение за възникващи опасности от наводнения, пожари, почистване на корита на реки, залесяване на обезлесени участъци, устойчиво използване на земите и др. Важно място следва да се отреди на мерките, свързани с производството на по чиста и оползотворяваща отпадъци енергия, противоерозионни мероприятия, в т.ч. създаване на горските пояси, като фактори за противодействие на вредното въздействие на климатичните промени.

Интеграцията на маргинализирани групи и групи в неравностойно положение е приоритетна област на националната програма „България 2020” и една от целите на Стратегията на ЕС “Европа 2020”. Осигуряването на достъпна и модерна среда - физическа, институционална и информационна - е ключова предпоставка за подобряване качеството на живот на лицата, включително от рисковите групи и насърчаване на социалното включване. В този смисъл част от инвестициите ще бъдат насочени и към тези групи.

Приоритет 2. Конкурентноспособна местна икономика

СЦ1. Технологична модернизация и въвеждане на иновации в земеделието, промишления сектор и сектора на услугите	СЦ2. Стимулиране на производството на плодове, зеленчуци и животновъдството	СЦ3. Подкрепа за МСП
--	---	----------------------

Вторият приоритет „Конкурентноспособна местна икономика” е ключов за осигуряването на растеж, а оттам повишаването на равнището на заетост и доходи на населението. Освен подкрепата за икономически растеж, приоритета адресира решаването и на важни проблеми на местната общност, каквито са липсата на работни места и възможности за заетост, особено в съставните населени места на общината, ниското равнище на инвестиции (вътрешни и външни) и неблагоприятната среда за развитие на МСП. Растежа на местната икономика ще се основава освен на МСП и на ново качество на земеделския сектор, чиято модернизация особено в животновъдството е важна за осигуряването на по висок растеж и повече добавена стойност. Стимулирането на производството на плодове и зеленчуци (в рамките на местните условия за това) ще създаде допълнителни възможности за земеделска дейност и за по-малки земеделски стопанства, използвайки повече ръчен труд, вместо механизация, каквато е практиката в зърнопроизводството. По този начин ще се осигури и суровинна база за посрещане нуждите на туризма, като сектор, който последните години набира скорост и има потенциал за растеж.

В периода 2014-2020 г. в рамките на подкрепата на ЕСИФ ще се предоставят възможности за развитие на „зелена” икономика, „зелени работни места”, и достъп до финансиране за иновативни и щадящи природните ресурси проекти на МСП. Ще се насърчават инвестициите в съвременни съоръжения за оползотворяване на отпадъците чрез рециклиране, повторно използване и/или извличане на вторични суровини и енергия, насърчаване на цифровизацията на процесите и използването на ИКТ в предприятията, насърчаване внедряването на нови продукти и технологии. Доколкото вътрешният инвестиционен потенциал е нисък, бъдещето икономическо развитие на общината, следва да се ориентира към използване в максимална степен на възможностите за финансова подкрепа от страна на ЕСИФ, експлоатирайки по възможно най-ефективния начин местните ресурси и същевременно отчитайки ограниченията, които територията следва да си налага, извеждайки туризма като

важен сектор в своето развитие. За осигуряване на финансиране на дейностите по приоритета освен частни средства и средства от ЕСИФ ще се търсят и други източници и форми, като например публично – частни партньорства, фондове за дялово участие, гаранционни фондове.

В рамките на приоритета са изведени три специфични цели. Първата цел е свързана с модернизацията на стопанските сектори в община Летница с потенциал за растеж, въвеждането на иновации от различен характер, участието в мрежи за обмен на знания и умения, въвеждане на иновативни решения и практики като предпоставка за повишена конкурентоспособност и постигане на интелигентен и устойчив растеж.

Втората специфична цел е насочена към диверсификация на земеделските стопанства, насърчаване по-пълното използване на потенциала от местни ресурси за развитие на овощарството и зеленчукопроизводството и по-широко включване на животноводството в селскостопанския цикъл. По този начин ще бъде намалена зависимостта от зърнопроизводството и ще се създадат условия да се увеличи обема на добавена стойност в тези структуроопределящи сектори на местната икономика.

Третата специфична цел адресира подкрепата за малките и средни предприятия на територията, която ще се изразява в различни форми, като например изграждане на подкрепяща инфраструктура – консултантски и бизнес центрове, облекчаване на различни режими, подобро качество на публични услуги и други форми.

Приоритет 3. Съхраняване на демографския потенциал на територията

СЦ1. Подобряване качеството на образователните услуги и намаляване дела на отпадналите ученици в задължителна училищна възраст	СЦ2. Повишаване квалификацията на работната сила	СЦ3 Разширяване на обхвата и подобряване на качеството на предлаганите социални услуги с фокус върху намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване
--	--	--

Политиката за осигуряването на приобщаващ растеж е тясно свързана с политиките в областта на заетостта, образованието, предоставянето на здравни и други услуги. Основните предизвикателства в областта на социалното включване произлизат от липсата на заетост и висока безработица на територията на община Летница, влошената демографска картина, която се характеризира със силен темп на намаляване на населението, неблагоприятна възрастова и образователна структура на населението и необходимостта от социалното интегриране на населението от маргинализираните групи и осигуряването на достъп до пазара на труда.

Реализирането на този приоритет ще способства за повишаване на ефикасността и устойчивостта на политиката в областта на бедността, социалното включване и подобряване качеството на живот на населението. Интервенциите са насочени към прилагане на иновативни мерки, чрез които да се развият нови подходи и модели за справяне със социалното изключване и/или да се допълнят провежданите към момента политики в посочените области. В тази връзка, ключов подход на политиката за насърчаване на социалното включване следва да бъде превенцията, както и преодоляването на последиците от бедността.

Първата специфична цел е насочена към подобряване качеството на образованието в общината и намаляване на дела на отпадналите ученици в задължителна училищна възраст. Качественото образование е базисна предпоставка за развитие. Понастоящем образователната структура на населението е неблагоприятна – сравнително голям дял на населението с ниско образование и висок дял на неграмотните, като при населението от етническите малцинства е голям процентът на отпадналите от образователната система. Към целта се присъединяват и необходимите мерки за поддържане на ученето през целия живот, подобряване и разнообразяване на личните професионални умения, повишаване образователното равнище на населението

Втората специфична цел е свързана с квалификацията на работната сила. Извеждането на туризма като нов сектор в местната икономика, налага осигуряването на кадри с нови професионални умения, които да обезпечат неговото развитие. Развитието на технологиите, модернизацията на предприятията изисква наличието на специалисти с други умения и знания. В този смисъл наличието на съответствие между качествата на работната сила и изискванията на пазара на труда ще бъде ключова предпоставка за развитие на общинската икономика.

Третата специфична цел е насочена към продължаване процеса на деинституционализацията и развитието на максимално широк спектър от услуги за възрастните хора, семействата в риск с цел превенция на изоставянето и за извеждане на децата от институциите. Изпълнението на тази цел е тясно свързано с политиката в областта на бедността и насърчаване на социалното включване.

Дейностите в обхвата на приоритета ще могат да използват ресурси от ОП „Развитие на човешките ресурси“, ОП „Наука и образование за интелигентен растеж“, Програмата за развитие на селските райони, както и други програми в подкрепа на заетостта и мобилността на работната сила; насърчаване на социалното приобщаване и борба с бедността.

Приоритет 4.Опазване на околната среда за по-добро качество на живот и развитие на туризма

СЦ1.Валоризация на природното и културно наследство на основата на устойчиви и щадящи форми

СЦ2.Развитие на туризма с акцент върху алтернативните му форми на базата на интегрирани туристически продукти и услуги

Развитието на туризма на територията в общината ще се базира основно върху природното наследство на територията. В този смисъл опазването на природната среда е важен приоритет, който е свързан не само с качеството на средата за живот, но и лимитиращ фактор за развитие на туризма като стопански сектор.

Приоритет четири се фокусира върху туризма като важна икономическа дейност, която е съществен фактор за опазването и устойчивото използване на природното наследство на територията на община Летница. Използването на туристическите ресурси като основа за създаване и предлагане на туристически услуги води до развитието на общината като привлекателно място за туризъм, генериране на доходи за местната общност и като по-далечни резултати - съхранение, опознаване и по-добро експониране на наследството на територията.

Успешното развитие на община Летница като туристическа дестинация изисква да се положат целенасочени усилия в няколко основни посоки, които са отразени в двете взаимосвързани специфични цели.

Анализът на състоянието на туризма на територията на община Летница показва, че съществуват редица предизвикателства по отношение на туристическото предлагане, а именно: то е сравнително еднообразно и не се отличава съществено от предлагането в съседни територии със сходни туристически ресурси; все още местата за настаняване и средствата за подслон са малко и липсва разнообразие; липсва разпознаваемост на територията, като туристическа дестинация. Това налага да се търсят нетрадиционни и новаторски решения за разнообразяването на съществуващите туристически продукти, както в посока на надграждане на вече съществуващи такива, така и по отношение на разработване на качествено нови.

Самоцелните усилия на местните предприемачи или местната администрация да продават продуктите си без ясна визия за очакванията и изискванията на пазара, без адекватен подбор на целева група и подходящи канали за реклама и дистрибуция могат да не доведат до желанния успех и резултат от всички положени усилия.

За да бъдат постигнати оптимални резултати, работата по всички мерки в обхвата на специфичните цели трябва да бъде планирани паралелно, в степента в която позволяват конкретните условия.

Първата специфична цел обхваща мерки насочени към осигуряване на достъп до туристически обекти, дейности по визуализация и интерпретация на природното и културно наследство, както и към опазване на биологичното разнообразие. Биоразнообразието е не само природно богатство, но и потенциал за бъдещото развитие на община Летница. Дейностите по тази мярка включват разработване и актуализиране на планове за управление на защитени територии и на защитени зони по Натура 2000. Важен елемент от цялостната дейност е картирането на природни местообитания и видове, предмет на опазване в зоните по Натура 2000, поддържане на благоприятно природозащитно състояние на природните местообитания, осъществяване на мониторинг за установяване на промени, с оглед инициране на природозащитни мерки.

Втората специфична цел „Развитие на туризма с акцент върху алтернативните му форми на базата на интегрирани туристически продукти и услуги” ще се реализира посредством три мерки, които ще подкрепят:

- изграждане на места за настаняване и средства за подслон, съобразно профила на потенциалните посетители на територията и предлагайки подходяща среда за преживяване на местните забележителности и културни активи.
- експонирането на нови обекти и атракции, разработването на нови продукти и услуги, които да увеличат интереса на потенциалните туристи и продължителността на престоя им;
- активен маркетинг и дейности за промоция на територията на базата на ясна стратегия за това.

Тези мерки и дейности ще бъдат в основата на привличането на интерес и валоризация на наследството на територията – природно и културно.

Дейностите в обхвата на приоритета ще могат да използват ресурси предимно от Програмата за развитие на селските райони, Програми за териториално сътрудничество, схеми за публично – частни партньорства и други национални инструменти за подкрепа развитието на туризма.

Приоритет 5. Сътрудничество и повишен административен капацитет за просперитет на общината.

СЦ1. Развиване на модерна и отворена към граждани и бизнес публична администрация

СЦ2. Насърчаване на общностното развитие на територията на база на сътрудничество и широко партньорство

Добро управление и достъп до качествени обществени услуги е хоризонтален принцип, който има отношение към постигане на целите на всички останали приоритети. Петият приоритет е насочен към осигуряване на оптимална институционална среда за предоставяне на ефективни публични услуги, като необходимо условие за благоприятна стопанска и социална среда.

За тази цел е необходимо е съсредоточаването на средства за осигуряването на повече и по-добри електронни услуги, подобряващи цялостното административно обслужване и улесняващи бизнес инициативите, въвеждане на модерни форми за административно обслужване на бизнеса и гражданите, пестящи време и средства. Намаляване на бюрокрацията чрез улесняване на процедурите и премахване на ненужни регулаторни режими е необходимо условие за подобряване на средата за живот и бизнес.

Изпълнението на първата специфична цел „Развиване на модерна и отворена към граждани и бизнес публична администрация“ обединява мерки в две области – въвеждане на електронни услуги и системи и повишаване на квалификацията на служителите в местната администрация. Непрекъснатото надграждане на знанията и уменията на служителите посредством участие в квалификационни курсове, информационни срещи, обмен на опит и други форми на споделяне на знания е важна предпоставка за адекватна реакция в непрекъснато променящата се публична среда. Това ще се случва на основата на разработени и приети планове за професионално развитие на служителите от администрацията. Ще се прилагат системи за оценка и атестиране на служителите в подкрепа на тяхното кариерно развитие.

Втората специфична цел „Насърчаване на общностното развитие на територията на база на сътрудничество и широко партньорство“, фокусира намеренията на местната общност за сътрудничество между отделните сектори – граждански, стопански и местна власт за съвместни усилия и подкрепа в процеса на местното развитие. Сътрудничеството ще се изразява в изграждане на партньорства за решаване на местни проблеми; аутсорсване на подходящи публични услуги на местни НПО, изграждане на публично-частни партньорства за реализация на важни за общността проекти, разработване на местни програми за развитие, прилагайки на практика принципа на Водено от общностите местно развитие (BOMP).

Сътрудничеството с други общини е важно за община Летница в предвид мащаба на общината и ще бъде провокирано при реализация на политики и проекти от взаимен интерес.

Мерките в обхвата на приоритета ще се финансират посредством ресурса на ОП „Добро управление“, ОП „Развитие на човешките ресурси“, програми за териториално сътрудничество и други източници на национално и местно ниво.

3.5. Обобщена стратегическа рамка на ОПР на община Летница за периода 2014 – 2020 г.

Главна цел: Постигане на устойчиво развитие на територията и повишаване качеството на живот, посредством ефективно използване на местните ресурси и съвременните технологии

Стратегическа цел 1: Постигане на устойчив растеж чрез диверсификация и повишена конкурентоспособност на местната икономика

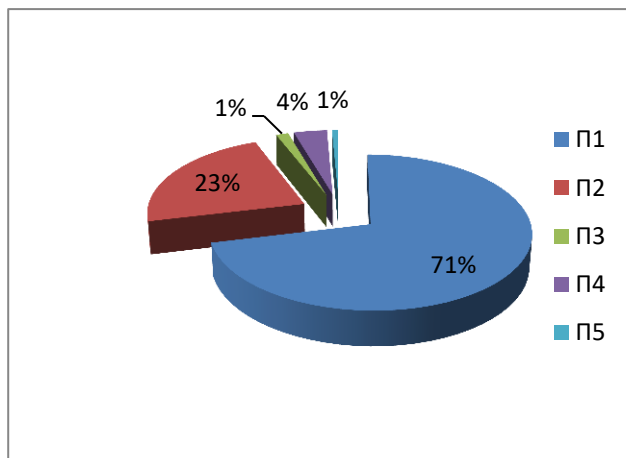
Стратегическа цел 2: Постигане на приобщаващ растеж чрез повишаване на заетостта и равнището на доходите и намаляване на социалното изключване

Стратегическа цел 3: Подобряване качеството на жизнената среда и свързаността на територията, посредством интегрирани инвестиции

ИНДИКАТИВНА ФИНАНСОВА ТАБЛИЦА

Индикативната финансова таблица дава финансовия израз на планираните интервенции за постигане на определените в плана цели в рамките на седемгодишния период на изпълнение. Индикативния бюджет на плана е в размер на близо 130 млн. лв. Планираните интервенции са в рамките

на пет приоритета и четиринадесет специфични цели. С най-голяма финансова тежест (71%) е приоритет 1 „Осигуряване на достъп до базисни услуги за подобряване на жизнената среда“, следван от приоритет 2 „Конкурентноспособна местна икономика“ (23%). Останалите три приоритета имат общ дял от 6% в структурата на финансовата таблица. Анализа на структурата на източниците на финансиране на общинския план показва, че делът на очакваните средства от ЕСИФ е три четвърти (74,5%) от индикативния бюджет. Делът на местното публично финансиране е 2%, а делът на финансирането от централен бюджет е 11%, който представлява необходимото съфинансиране от страна на централното правителство по отделните Оперативни програми и Програмата за развитие на селските райони. Делът на „Други източници“ в частта на външното публично финансиране (1,1%) се формира, предимно от очакваните средства от ПУДООС. Делът на частното финансиране на ОПР (11,6%), представлява делът на необходимото участие на бизнеса при схемите, съфинансирани от

ЕЗФРСР, ЕФРР и ЕСФ. От индикативния финансов план е ясно, че за постигането на целите на местната политика за развитие в периода 2014 – 2020, община Летница ще разчита изключително на външно публично финансиране (86,6%). С оглед на мащаба и финансовите възможности на общината, такава структура на финансовите източници е реалистична.

Период 2014-2020	Местно публично финансиране			Външно публично финансиране						Частно финансиране		ОБЩО
ПРИОРИТЕТ/СПЕЦИФИЧНА ЦЕЛ	Общински бюджет (хил.лв.)	Местни публични фондове (хил.лв.)	Общ дял (%)	Централен бюджет (хил.лв.)	Общ дял (%)	Фондове на ЕС (хил.лв.)	Общ дял (%)	Други източници (хил.лв.)	Общ дял (%)	Фондове, фирми (хил.лв.)	Общ дял (%)	(хил.лв.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

ПРИОРИТЕТ 1: Осигуряване на достъп до базисни услуги за подобряване на жизнената среда	1890	0	2.0%	11554	12.5%	73770	79.8%	1220	1.3%	4000	4.3%	92434
Специфична цел 1.1 Изграждане на нова и модернизиране на съществуваща инфраструктура, осигуряваща достъпност и подобри условия за живот	600		1.9%	4530	14.5%	26070	83.6%		0.0%		0.0%	31200
Специфична цел 1.2 Подобряване облика и популяризиране на населените места	220		0.9%	2594	10.3%	22400	88.8%		0.0%		0.0%	25214
Специфична цел 1.3 Недопускане на замързяване на природата в следствие на последици от човешката дейност	70		0.2%	4200	14.3%	23800	81.3%	1220	4.2%		0.0%	29290
Специфична цел 1.4 Намаляване на последиците от изменението на климата	1000		14.9%	230	3.4%	1500	22.3%		0.0%	4000	59.4%	6730
ПРИОРИТЕТ 2: Конкурентноспособна местна икономика	107	0	0.4%	1572	5.3%	17858	60.5%	0	0.0%	10000	33.9%	29537
Специфична цел 2.1 Технологична модернизация и въвеждане на иновации в земеделието, промишления сектор и сектора на услугите	57		0.6%	650	6.5%	5800	58.0%		0.0%	3500	35.0%	10007

Специфична цел 2.2 Стимулиране на производството на плодове, зеленчуци и животновъдството	50		0.3%	700	3.9%	10800	59.8%		0.0%	6500	36.0%	18050
Специфична цел 2.3 Подкрепа за МСП			0.0%	222	15.0%	1258	85.0%		0.0%		0.0%	1480
ПРИОРИТЕТ 3: Съхраняване на демографския потенциал на територията	150	0	8.1%	255	13.8%	1420	76.8%	25	1.4%	0	0.0%	1850
Специфична цел 3.1 Подобряване качеството на образователните услуги и намаляване дела на отпадналите ученици в задължителна училищна възраст			0.0%	110	15.1%	620	84.9%		0.0%		0.0%	730
Специфична цел 3.2 Повишаване квалификацията на работната сила			0.0%	55	14.7%	320	85.3%		0.0%		0.0%	375
Специфична цел 3.3 Разширяване на обхвата и подобряване на качеството на предлаганите социални услуги с фокус върху намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване	150		20.1%	90	12.1%	480	64.4%	25	3.4%		0.0%	745
ПРИОРИТЕТ 4: Опазване на околната среда за по-добро качество на живот и развитие на туризма	150	0	3.0%	665	13.4%	3110	62.5%	50	1.0%	1000	20.1%	4975

Специфична цел 4.1 Валоризация на природното и културно наследство на основата на устойчиви и щадящи форми			0.0%	200	15.3%	1110	84.7%		0.0%		0.0%	1310
Специфична цел 4.2 Развитие на туризма с акцент върху алтернативните му форми на базата на интегрирани туристически продукти и услуги	150		4.1%	465	12.7%	2000	54.6%	50	1.4%	1000	27.3%	3665
ПРИОРИТЕТ 5: Сътрудничество и повишен административен капацитет за просперитет на общината	171	0	18.4%	160	17.2%	528	56.8%	70	7.5%	0	0.0%	929
Специфична цел 5.1 Развиване на модерна и отворена към граждани и бизнес публична администрация	51		9.8%	130	25.0%	338	65.1%		0.0%		0.0%	519
Специфична цел 5.2 Насърчаване на общностното развитие на територията на база на сътрудничество и широко партньорство	120		29.3%	30	7.3%	190	46.3%	70	17.1%		0.0%	410
ОБЩО ЗА ПЕРИОДА	2468	0	1.9%	14206	11.0%	96686	74.5%	1365	1.1%	15000	11.6%	129725

V. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ И ДЕЙСТВИЯ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ

Наблюдението на общинския план за развитие се извършва с цел постигане на ефективност и ефикасност на изпълнението и на прилаганата политика за местно развитие. За осъществяване и постигане на целите на наблюдението се **изгражда система за наблюдение на общинския план за развитие**, която обхваща:

- 1) източниците, начините и периодичността за събиране, обработка и анализ на информацията;
- 2) система от индикатори за наблюдение;
- 3) органите за наблюдение, организацията и методите на тяхната работа;
- 4) системата за докладване и осигуряване на информация и публичност.

Системата от индикатори за наблюдение служи за наблюдение изпълнението на ОПР и за оценка на постигната ефективност и ефикасност. Системата отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики въз основа на събраната обективна информация и данни.

За целите на ОПР – Летница ще се използват общи и специфични индикатори:

- **Общи индикатори** - общите индикатори отчитат приноса на общинския план за развитие за постигане целите на Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за реформи. Те включват и индикатори в областта на регионалната политика за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2014-2020 г.

Ключовите национални индикатори са следните:

- Нарастване на БВП на човек от населението от 5 942 лв. (2010) на 9 100 лв. (2020) на човек;
- Дял на БВП на човек от населението от средната стойност на ЕС 27 – от 30% (2008) на 38% (2020);
- Коефициент на безработица на населението на 15 и повече навършени години – от 14,3 % (2012) на 8 % (2020);
- Коефициент на икономическа активност на населението на 15 и повече навършени години – от 50,1 % (2012) на 54 % (2020);
- Общ доход на лице от домакинство – от 3 216 лв. (2009) на 4 800 лв. (2020) годишно.

- **Специфични индикатори** – специфичните индикатори ще бъдат два вида: индикатори за резултат и индикатори за продукт.

Индикаторите за резултат се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на специфичните цели и приоритетите, докато индикаторите за продукт отчитат изпълнението на мерките и проектите.

В следващата таблица са представени общи индикатори за измерване постигането на целите на НПР 2020 в община Летница:

Цели Европа 2020	Настоящо състояние България	Настоящо състояние община Летница	Национална цел 2020 в НПР	Цел община Летница	Източник
Намаление на емисиите на	-12 % (прогнозни		+20 % (националн		РИОСВ

парникови газове (GHG) с20 % ¹⁰ в сравнение с нивата от 1990 г.	емисии през 2020 г. ¹¹ в сравнение с 2005 г.) +11 % (емисии през 2010 г. в сравнение с 2005 г.)		а обвързващ а цел за секторите извън СТЕ в сравнение с 2005 г.)		
20 % увеличение на енергийната ефективност	17,4 Mtoe ¹² (2010 г.) ¹³		- 3,20 Mtoe = 15,8 Mtoe		община
Заетост на 75 % от населението на възраст 20—64 години	63,9 % (2011 г.)		76 %		Агенция по заетостта и НСИ
Намаляване на дела на преждевременно напусналите училище деца под 10 %	12,8 % (2011 г.)		11 %		Училище в община
Поне 40 % от лицата на възраст 30—34 години са със завършено висше или равностойно на висше образование	27,3 % (2011 г.)		36 %		НСИ

- Специфични индикатори – специфичните индикатори ще бъдат два вида: индикатори за въздействие и индикатори за резултат.

Индикаторите за въздействие се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на специфичните цели и приоритетите, докато индикаторите за резултат отчитат изпълнението на мерките и проектите.

В следващата таблица са представени Индикаторите за въздействие за измерване изпълнението на целите и приоритетите на ОПР – Летница:

Индикатор	Информац ия от:	Базова стойност	Целева стойнос т 2020
-----------	--------------------	--------------------	--------------------------------

¹⁰ 30 %, ако условията го позволяват

¹¹ Въз основа на съществуващите мерки, доклад на Комисията „Напредъкът при постигане на целите по Протокола от Киото“ (2012 г.)

¹² Милиона тона нефтен еквивалент

¹³ Брутно потребление на първична енергия минус неенергийните употреби

ПРИОРИТЕТ 1: ОСИГУРЯВАНЕ НА ДОСТЪП ЗА БАЗИСНИ УСЛУГИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЖИЗНЕНАТА СРЕДА			
Население с достъп до качествена питейна вода	НСИ ВиК		
Рехабилитирана / реконструирана общинска пътна мрежа - % от цялата	НСИ		
Брой административни сгради с приложени мерки за енергийна ефективност	ОА		
Брой обекти от социалната инфраструктура с подобрена МТБ	ОА		
Увеличен брой на предоставяните социални и здравни услуги	ОА		
Подобрена инфраструктура за спорт и младежки дейности – брой изградени, ремонтирани и оборудвани обекти	ОА		
Брой обособени, възстановени и ремонтирани обществени зелени площи, паркове, площадки и площи	ОА		
Осигурено устойчиво управление на територията на общината и на общинските гори – изработени ОУП и ГСПГ	ОА		
Дял на населението, обхванато от ГПСРВ и от ГПСОВ - %	ВиК		
Увеличен дял от населението с достъп до канализационни мрежи и пречистващи инсталации - %	ВиК		
Дял от населението, обхванато от системи за усъвършенстване на сметосъбирането, разделното събиране и компостиране на отпадъците	РИОСВ		
Дял от населението и територията на общината, обхванати от дейности за превенция, мониторинг и оценка на рисковете от природни бедствия - %	ОА		
Дял от домакинствата и дял от обществените сгради, обхванати от газопреносната мрежа - %	ОА		
ПРИОРИТЕТ 2: КОНКУРАТНОСПОСОБНА МЕСТНА ИКОНОМИКА			
Дял на предприятията и фирмите с внедрени модерни технологии и иновации - %	НСИ		
Подобрена инфраструктура и среда за бизнеса и привлечени нови инвестиции в общината – размер (лв.)	НСИ		
Увеличено производство на плодове и зеленчуци и увеличено отглеждането на животни - %	ОС „Земед.“		
Увеличен брой на новосъздадени МСП, земеделски стопанства и организации на производители в общината - %	ОА		
Повишени умения и възможности на животновъди и земеделски производители и повишен размер на доходите от земеделски дейности	ОС „Земед.“		
Създадени и предоставени нови услуги на местния бизнес – брой и вид	ОА		
ПРИОРИТЕТ 3: СЪХРАНЯВАНЕ НА ДЕМОГРАФСКИЯ ПОТЕНЦИАЛ НА ТЕРИТОРИЯТА			
Увеличен дял на населението със средно и висше образование - %	НСИ		
Намален дял на отпадналите от образователната система в училищна възраст - %	ОА		
Увеличен делът на педагогическия персонал в общината с повишена квалификация - %	ОА		
Повишен достъп за обучение и реализация на възрастни –	ОА		

брой			
Коефициент на заетост - %	НСИ		
Ниво на икономическата активност сред населенето 15-64 г. - %	НСИ		
Равнище на безработицата - %	ТСБ		
Дял на дългосрочно безработните от общия брой -%	НСИ, АЗ		
Дял на младежката безработица спрямо общия брой регистрирани безработни - %	АЗ		
Увеличение на квалифицираните местни кадри в сектор «Туризм»	ОА		
Увеличен брой и повишено качество на предоставяните социални услуги – брой и степен	ОА		
Увеличен брой на завършващите училище представители на маргинаизирани общности - %	ОА		
ППРИЕРИТЕТ 4: ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА ЗА ПО-ДОБРО КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ И РАЗВИТИЕ НА ТУРИЗМА			
Обогатена и подобрена туристическа инфраструктура – брой създадени, ремонтирани и маркирани обекти	ОА		
Повишена посещаемост на културно – историческите обекти %	НСИ		
Разработени, приети и популяризирани планове и програми за опазване на биологичното разнообразие – степен на изпълнение %	ОА		
Увеличен брой нощувки в места за настаняване и средства за подслон	НСИ		
Средна продължителност на престоя в местата и средствата за настаняване и подслон	НСИ		
Реализирани годишни приходи от нощувки в средствата за подслон и местата за настаняване	НСИ		
Дял на туризма в секторите на икономическа дейност - %	НСИ		
Разработена и приета маркетингова стратегия за развитие на туризма в периода 2015 – 2020 г. – степен на изпълнение -%	ОА		
ПРИОРИТЕТ 5: СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПОВИШЕН АДМИНИСТРАТИВЕН КАПАЦИТЕТ ЗА ПРОСПЕРИТЕТ НА ОБЩИНАТА			
Увеличен дял на електронни услуги за бизнеса и гражданите - %	ОА		
Намалено време за предоставяне на технически и административни услуги - %	ОА		
Увеличен брой на общинските служители с повишена квалификация	ОА		
Инициативи за развитие на сътрудничеството с други общини	ОА		
Разработени и приети правила и процедури за партньорство с гражданския сектор и за обществени консултации	ОБС		
Делегиране на местни публични услуги за реализация от НПО	ОА		
Разработена, одобрена и частично изпълнена Стратегия за местно развитие (ВОСМР)	ОА, МЗХ		

Индикаторите за резултат, по които ще се измерва изпълнението на мерките и проектите на ОПР – Летница, са представени в Приложената към настоящия документ Матрица.

VI. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ ПО НАБЛЮДЕНИЕТО, ОЦЕНКАТА И АКТУАЛИЗАЦИЯТА НА ОБЩИНСКИЯ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА ЗА ПЕРИОДА 2014 – 2020 ГОДИНА:

A. Общи положения:

Съществува регламентирана система за докладване на резултатите от наблюдение изпълнението на общинския план за развитие, определена с чл. 91 на Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие.

Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР – Летница цели осигуряването на ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща и Програмата за неговата реализация.

Предмет на наблюдението и оценката е изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие на основата на резултатите от подготовката и изпълнението на мерките и проектите, включени в Програмата за реализация на плана. За целите на наблюдението и оценката се изгражда система съгласно нормативните изисквания и стандарти, която включва формите и начините за събиране на информация, индикаторите за наблюдение, органа за наблюдение и организацията на работата по наблюдението и оценката, както и системата на докладване и осигуряване на информация и публичност. В цялостния процес на наблюдение и оценка при спазване на принципа за партньорство участват Кметът на общината, кметовете на кметства и кметските наместници, Общинската администрация, Общинският съвет, социалните и икономическите партньори, НПО и всички заинтересовани страни в общината.

Кметът на община Летница организира наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие.

Орган за наблюдение на общинския план за развитие е Общинският съвет. В процеса на наблюдение на изпълнението на общинския план за развитие, общинският съвет осигурява участието на заинтересованите органи, организации, физически и юридически лица при спазване на принципа за партньорство, публичност и прозрачност при изпълнението на общинския план за развитие.

B. Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ОПР:

Системата за наблюдение и оценка на ОПР - Летница предвижда изготвянето на Годишен доклад за наблюдение на изпълнението на ОПР и внасянето му за обсъждане и одобряване в Общинския съвет **до 31 март на всяка следваща година**. Информацията в този доклад служи за извършването на междинни и последващи оценки на изпълнението на ОПР.

Редът за изготвяне на доклада се определя от Кмета на общината. В общинската администрация има специално звено, на което е възложено изготвянето на Годишния доклад за изпълнението на ОПР – Дирекция "Устройство на територията, общинска собственост, програми и проекти" Община Летница

Съдържанието на Годишния доклад е регламентирано с Правилника за прилагане на Закона за регионалното развитие – докладът съдържа информация за:

- 1) Общите условия за изпълнение на общинския план за развитие и в частност промените в социално-икономическите условия в общината;

- 2) Постигнатия напредък по изпълнението на целите и приоритетите на общинския план за развитие въз основа на индикаторите за наблюдение;
- 3) Действията, предприети от компетентните органи с цел осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на общинския план за развитие, в това число:
 - мерките за наблюдение и създадените механизми за събиране, обработване и анализ на данни;
 - преглед на проблемите, възникнали в процеса на прилагане на общинския план за развитие през съответната година, както и мерките за преодоляване на тези проблеми;
 - мерките за осигуряване на информация и публичност на действията по изпълнение на общинския план за развитие;
 - мерките за постигане на необходимото съответствие на общинския план за развитие със секторните политики, планове и програми на територията на общината;
 - мерките за прилагане принципа на партньорство;
 - резултатите от извършени оценки към края на съответната година;
- 4) Закljučения и предложения за подобряване на резултатите от наблюдението.

Копие от Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на общинския план за развитие се изпраща на Председателя на областния съвет за развитие в 7-дневен срок от решението за неговото одобряване, прието от Общинския съвет.

В. Междинна оценка:

Не по-късно от 4 години от началото на периода на действие на ОПР се извършва междинна оценка. Годишните доклади за наблюдението на изпълнението на ОПР осигуряват информация за изготвянето ѝ. **Междинната оценка включва:**

1. Оценка на първоначалните резултати от изпълнението;
2. Оценка на степента на постигане на съответните цели;
3. Оценка на ефективността и ефикасността на използваните ресурси;
4. Изводи и препоръки за актуализация на съответния документ.

Допълващ източник на информация за извършване на междинна оценка може да бъде анкетно проучване сред общинската администрация, общинският съвет, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации, представителите на гражданското общество в общината.

Оценката се извършва чрез възлагане при условията и по реда на Закона за обществените поръчки от Кмета на общината. Минималните изисквания за квалификация на експертите, участващи в извършването на оценките са:

- да имат придобита образователно-квалификационна степен "магистър";
- да са осъществявали ръководна, експертна, преподавателска или научна дейност в продължение най-малко на 5 години през последните 10 години в областта на устойчивото интегрирано регионално и местно развитие, в т.ч. изработване на социално-икономически и екологични анализи, проучвания, стратегии, планове, програми, доклади и оценки в публичния сектор;
- да притежават опит в подготовката, осигуряването на информация и публичност и оценката на дейности, свързани с провеждането на регионалната политика и прилагането на структурните инструменти на ЕС.

През периода на действие на ОПР могат да се извършват допълнителни тематични оценки и оценки за специфични случаи по преценка на органите за управление на местното развитие.

На основата на резултатите от междинната оценка при необходимост се извършва актуализация на ОПР – Летница.

ОПР подлежи още на предварителна и последваща оценка. Разликите в обхвата и съдържанието на трите вида оценки са представени в таблицата по-долу:

ОЦЕНКИ		
ПРЕДВАРИТЕЛНА	МЕЖДИННА	ПОСЛЕДВАЩА
ВКЛЮЧВА		
ОЦЕНКА ЗА СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОПР	ОЦЕНКА НА ПЪРВОНАЧАЛНИТЕ РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ОПР	ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ ЦЕЛИТЕ И УСТОЙЧИВОСТТА НА РЕЗУЛТАТИТЕ НА ОПР
ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА ПО РЕДА НА ЗАКОНА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА	ОЦЕНКА НА СТЕПЕНТА НА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ НА ОПР	ОЦЕНКА НА ОБЩОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ОПР
	ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ	ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА И ЕФИКАСНОСТТА НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ РЕСУРСИ
	ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ЗА АКТУАЛИЗАЦИЯ НА ОПР	ИЗВОДИ И ПРЕПОРЪКИ ОТНОСНО ПРОВЕЖДАНЕТО НА ПОЛИТИКАТА ЗА МЕСТНО РАЗВИТИЕ

Докладите от междинните оценки предоставят информация за:

- постигнатия напредък в изпълнението на целите и приоритетите за развитието на общината;
- възникналите проблеми и предприетите от компетентните органи действия за тяхното преодоляване;
- прогноза за очакваното изпълнение на целите и приоритетите на ОПР до края на периода на неговото действие

Г. Специфични разпоредби:

Наблюдение:

В община Летница **звеното, отговорно за наблюдението** на изпълнението на ОПР и Програмата за неговата реализация е Дирекция "Устройство на територията, общинска собственост, програми и проекти".

Наблюдението се извършва на ниво проекти, съгласно Програмата за реализация на ОПР. Наблюдението се извършва текущо при отчитане на всеки един проект (междинно, ако има и окончателно) и годишно – преди изготвянето на Годишният доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР. Резултатите от наблюдението се отразяват в Таблица за наблюдение на ниво проект (**Приложение 1**).

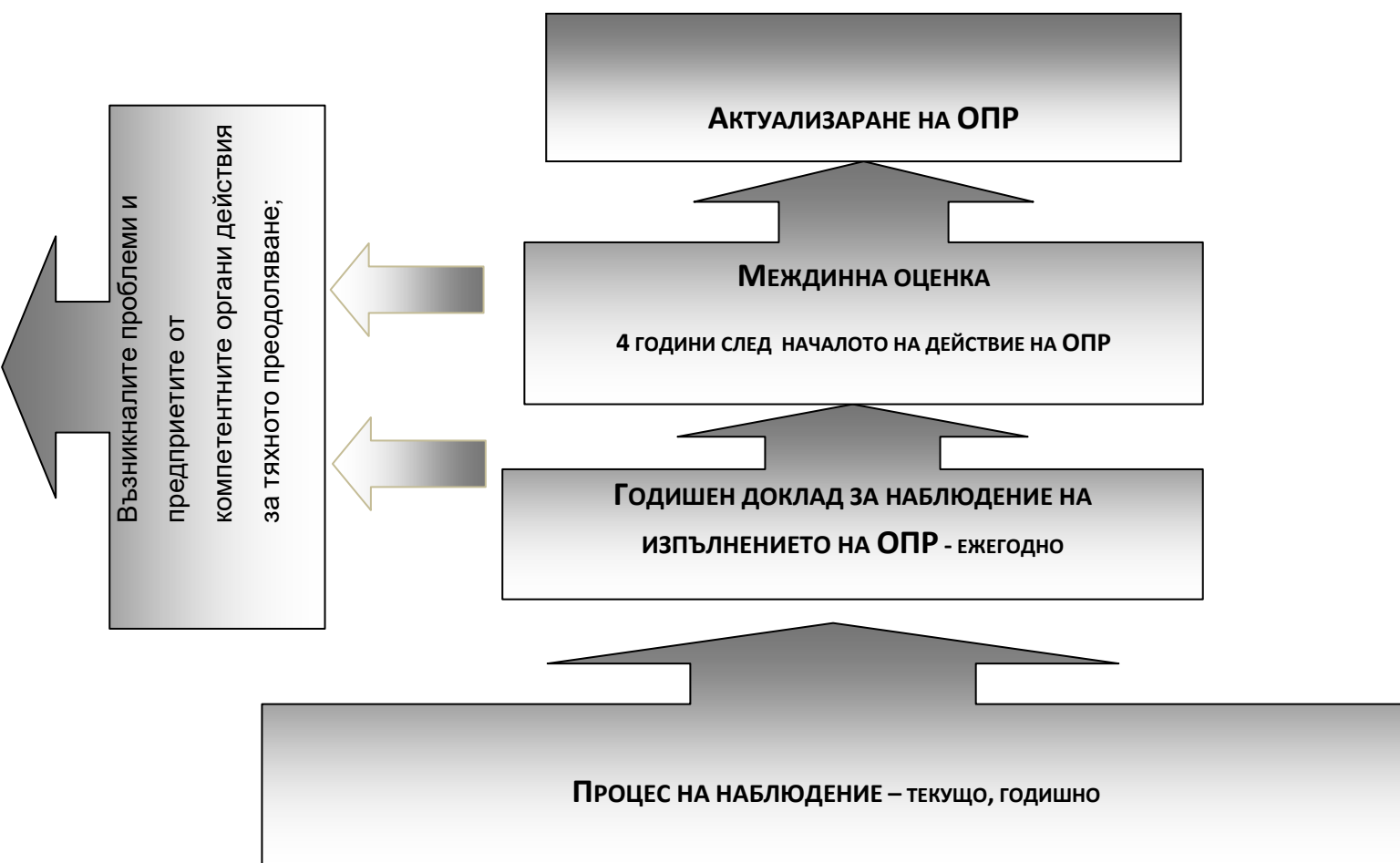
Така получените резултати служат за оценка на индикаторите от Матрицата на индикаторите за наблюдение и контрол на ОПР. За целта се попълва Таблица за наблюдение на ниво приоритет, специфична цел, мярка (**Приложение 2**). В случаите, в които Матрицата на индикаторите за наблюдение и контрол на ОПР съдържа индикатори, които не се отнасят за отчетените проекти, то тези индикатори се оценяват въз основа на традиционните източници на информация - данни на Евростат, НСИ, както и на данни от други официални регионални и местни източници на информация. Информацията от двете таблици се използва за изготвяне на Годишния доклад за наблюдението на изпълнението на ОПР.

Оценка:

В община Летница звеното, отговорно за оценката на ОПР е Дирекция "Устройство на територията, общинска собственост, програми и проекти". Отговорностите на звеното включват:

- изготвяне на Техническа спецификация за възлагане на оценка на ОПР;
- осигуряване необходимата информация и съдействие за извършване на оценката;
- контрол върху качеството на продуктите / документите

Последователността на дейностите по наблюдение и оценка е представена в схемата по-долу:

VII. ПРИЛАГАНЕ ПРИНЦИПА НА ПАРТНЬОРСТВО И ОСИГУРЯВАНЕ НА ИНФОРМАЦИЯ И ПУБЛИЧНОСТ

Принципът на партньорството е определен като задължителен със Закона за регионалното развитие, той е и в основата на функционирането на ЕС. Основното му изискване е всички нива на управление и гражданското общество **да участват заедно във всички етапи на процеса** – разработване, приемане, изпълнение, наблюдение и оценка на стратегическите документи и проектите!

Прилагането на принципа на партньорство повишава устойчивостта на взетите решения и ефективността на тяхната реализация, а чрез осигурената публичност и прозрачност на процесите, се гарантира успеха на планираната стратегия за развитие и широка обществена и бизнес - подкрепа.

Главната цел на действията за прилагане на принципа на партньорството е да се осигури прозрачност и да се информират гражданите и партньорите относно очакваните резултати и ползите за местната общност като цяло, както и да се мотивират заинтересованите страни за активно участие в процеса на реализация.

В тази връзка, действията по осигуряване на информация и публичност ще бъдат насочени към:

1. Организиране на информационни срещи и публични представяния и публикуване на информация за предвижданията на общинския план за развитие на община Летница за периода до 2020 г., за ролята на гражданите и бизнеса в изпълнението на приоритетите за развитие на общината, за очакваните резултати в икономическата и социалната сфера, в областта на техническата инфраструктура и околната среда;
2. Фокусиране на вниманието върху възможностите за изграждане на публично-частни партньорства и реализацията на проекти на тази основа в публичния сектор, насочени към подобряване на услугите, предоставяни на гражданите и бизнеса;
3. Разясняване на конкретните задачи, които стоят пред кмета, общинския съвет, общинската администрация, социалните и икономическите партньори, неправителствените организации и гражданското общество за осигуряване висока ефективност при изпълнението на плана;
4. Разясняване на необходимостта и значението на стратегическото планиране на местното развитие за повишаване ефикасността на публичните разходи и осигуряване на по-голяма добавена стойност за общината;
5. Привличане на вниманието на заинтересованите страни и гражданското общество за формиране на позитивни обществени нагласи и активна гражданска позиция относно участието в процеса на планиране и осигуряване на обществена подкрепа за реализацията на плана.
6. Привличане на вниманието на потенциални инвеститори от и извън територията на община Летница, както и други средства от национални, европейски и други международни програми, за изпълнение на заложените цели и проекти.

Важно условие за успешното разработване и изпълнение на настоящия план за развитие на община Летница бе въвличането на заинтересованите страни за участие още в самото начало на процеса. Прилагаха се подходящи механизми за информиране и включване на гражданите, бизнеса, социалните партньори и НПО.

На всеки етап от работата бе публикувана информация на сайта на общината, организираха се проучвания, обществени форуми и фокус – групи, а преди внасянето

на плана за разглеждане в Общинския съвет, беше организирано широко обществено обсъждане.

В процеса на подготовка и обсъждане на ОПР – Летница бяха предприети следните действия от страна на местната власт и партньорите:

- Сформиран бе екипът / управляваща група за подготовка на ОПР и беше публикувана информация за предстоящите обсъждания на сайта на общината;
- При подготовката на социално-икономическия анализ бяха организирани 4 обществени форума – по един във всяко от селата: Кърпачево, Горско Сливово и Крушуна, и един – в град Летница, и 3 фокус - групи сред гражданите и заинтересованите страни. Резултатите от форумите бяха включени в анализа;
- При подготовката на стратегическата част и формулиране на визията, целите и приоритетите за развитието на общината бяха взети предвид предложенията от форумите с участието на представители на всички заинтересовани страни и на всички населени места;
- Стратегическата рамка и Програмата за реализация на плана бяха представени на обществено обсъждане с участието на партньорите и заинтересованите страни и бяха популяризирани на сайта на общината;

Изпълнението на ОПР също изисква публичност и прозрачност, партньорство със заинтересованите страни и гражданско участие. Правилникът за прилагане на Закона за регионалното развитие предвижда Кметът на общината и Общинският съвет да осигуряват информация и публичност и на изпълнението на общинския план за развитие.

За целта представители на партньорите и заинтересованите страни ще бъдат включени в екипа за наблюдение и оценка на изпълнението на ОПР, а веднъж годишно ще се организират публични събития (срещи, презентации, пресконференции и др.) за отчитане на постигнатите текущи резултати. Ще има възможност за текущо подаване на предложения, коментари и сигнали в общинския център за услуги, които ще се разглеждат и по възможност – отразяват в плана и в докладите по неговата реализация. Годишните доклади за наблюдение на изпълнението на плана ще се публикуват на интернет - страницата на общината, както и докладите за резултатите от междинната и последващата оценка. Самите оценки, както и евентуалната актуализация на плана, ще бъдат обсъждани на обществени форуми в селата и в общинския център, в партньорство със заинтересованите страни, с широко гражданско участие и в условия на публичност и прозрачност.

VIII. ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ОПР НА ОБЩИНА ЛЕТНИЦА ЗА 2014 – 2020 ГОДИНА